

Jó Pajtás

2019. X. 3.

73. évf., 26. szám

Fotó: Buzás Mihály

*Nem csak a jegesmedvéket érinti
Tények a környezetváltozásról*

Versmondó- és sakkverseny novemberben

Idén 9. alkalommal szervezzük meg a Szücs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Versenyt, valamint 44. alkalommal az újságunk nevét viselő sakkversenyt, melynek idén a felsőhegyi Csokonai Vitéz Mihály iskola lesz a házigazdája. A részletes versenykiírást következő számunkban találjátok, illetve a jopajtas.com honlapon, vagy Facebook-oldalunkon. Versmondó versenyünk helyszíne idén is Udvarnok, a verseny névadójának szülőfaluja lesz.

A sakkverseny időpontja **november 23-a**. A vendéglátó Csokonai Vitéz Mihály iskola sakkzóiáról illik tudni, hogy ebből a csapatból

nőtt ki a helybeli sakk-klub derékhada. Az a csapat, amely a most zajló bajnokságban egy fordulóval a verseny befejezése előtt biztosította elsőségét az észak-bácskai ligában, és jövőre magasabb versenyszintre folytatja a versenyt. A vidéki, tehát nem felsőhegyi játékosok egyike-másika is megfordult már a Jó Pajtás Kupában, és maradandót alkotott megnyerve a tornát, vagy dobogós helyezést jegyezve. Kis sakkozók tehát idén azoknak a birodalmában ülhetnek asztalhoz, akik a tehetséget nemcsak felfedezték, kinevelték, hanem meg is őrizték.

A tavalyi verseny díjazott versmondói

ZABHEGYEZŐ

Amerikai ufók

Ufók Amerikában? Egészen fantasztikus hangzik! Ha igaz... mert hát ki ne gondolkodott volna még el a földön kívüli élet lehetőségén. Sokunk kémlelte az éjszakai égboltot azon morfondírozva, kivel vagy mivel is osztozunk az univerzumon. Mindennek apropója az az utóbbi hetekben nagy port felverő, Facebookon meghirdetett esemény, amelyre több mint egymillióan jelentkeztek be. Az 51-es körzet ostromának inkább vicces, mintsem komolyan vehető története komoly érdeklődést váltott ki. Persze főleg a különcök, a bulizni vágyó fiatalok és a médiumok körében.

Az 51-es körzet (angolul Area 51) egy Nevadában (USA) található titkos katonai támaszpont. Maga a léte nem titkos, de valami különleges atmoszféra lengi körül, ami az összeküvés-hívőket mágnesként vonzza. Egyesek szerint itt őrzik azokat az űrlényeket, akik a Földre érkeztek, mások szerint földönkívüli technológiával kísérleteznek ott. Akárhogy is, sokan

talán közületek is figyelemmel kísérték az élőben közvetített „ostromot”, amely végül inkább valamiféle fesztiválra hasonlított. A támadás és a titkok leleplezése elmaradt, teret engedve a parttalan fantáziának, valamint a sci-fi (tudományos-fantasztikus) íróknak és rendezőknek.

Aki mindezt elindította, maga sem gondolta komolyan, hogy ötlete milyen utat fog bejárni: még mindig nem vagyunk igazán felkészülve erre az újfajta médianyilvánosságra, amelyet a közösségi oldalak biztosítanak számunkra. Ezzel együtt, úgy vélem, arra sem igazán, hogy értelmes űrlényekkel kerüljünk kapcsolatba. Nézzünk szét a világban, magunk körül. Vajon ők is értelmesnek gondolnának minket?

Herédi Károly

Ui.: Ha kedvet kaptál az űrlényekhez, okvetlenül nézd meg az E.T. – A földönkívüli című filmet.

Itt az ősz

Itt a 2019-es őszi nap-éj egyenlőség! Mit jelent ez számunkra?

Szeptember 23-án, hétfőn 9.50-kor csillagászati értelemben is megkezdődött az ősz. Ekkortól egészen decemberig rövidülnek a nappalok, hosszabb ideig lesz sötét.

Az őszi nap-éj egyenlőség régen ünnep volt, ilyenkor hálát adtak a természet bőkezű ajándékaiért, a termények sokaságáért. Ilyenkor a Nap éppen 90 fok magasan delel az Egyenlítő felett, így a nappal és az éjszaka is ugyanolyan hosszúságú ezen a napon. A déli féltekén ugyanekkor tavaszi nap-éj egyenlőség van.

A Google az őszi nap-éj egyenlőség napján egy John Keats-versrészlettel is köszöntötte az őszt, Tóth Árpád fordításában ez így hangzik:

John Keats

Az őszhöz

Halk párák s édes ízek évszaka
Jössz s hű híved, a sárga nap örül
És összefogtok s dús fűrtök soka
Csügg a szőlőn a nádtetők körül,
Vén alma-ágat áldott súly töret
S zamat tölt minden őszi magvakat,
Dinnye dagad, feszül édes bele
A mogyoróknak s száz bimbó fakad:
Késő virág, minőt a méh szeret,
S már azt hiszi: örök méz-szüret,
Bár nyári sejtje csordultig tele.
Ki nem látott még téged? Kiszököm
S megleslek gyakran csűrök közelén,
Ülsz gondatlan a téres küszöbön
S hajad lágyan leng a cséplés szelén,
Vagy épp aratsz s halk mákíllat hatol
Hozzád s elaltat és nem éri már
Sarlód a szomszéd, reszkető kalászt,
Vagy föld, mint fáradt béresé, hajol
Patak tükrére s friss italra vár,
Vagy bor-prés mellett les lassú, sóvár
Szemed, hogy végső cseppig hullni lásd.
Hol a tavasz nótái? mind halott?
Mi gondod rád? van néked is zenéd:
Míg esti jelleget sző be halk napot
S a tarlón rózsák színét szűri szét,
A parti fűzfák közt busongva dong
A szűnyograj, mely száll meg szétomol,
Mert kapja-ejti kényén könnyű lég,
Kövért nyáj béget s visszazeng a lomb,
Tücsök cirpel, veres begy is dalol:
Vékonyka fűtty a szerűskert alól
S gyűlő fecskék zajától zúg az ég.

Öjutkasága, vagyis a tűzrőlpattant hasonmás

Egy lány, aki folyamatosan figyeli környezetét és a világot. Egy minden lében kanál kamasz, aki kérdéseket tesz fel és akihez bizalommal lehet fordulni. Néha csacsog, olykor komoly témákban merül el, de mindig megtalálja a megfelelő hangnemet!

Ennek a talpraesett tinédzsernek a bőrébe bújt egykor Jódal Rózsa író, aki 20 évig volt a Jó Pajtás újságírója és szerkesztője. 1962-től 1989-ig írta hétről-hétre a nagy sikerű, Hadaró Jutka elnevezésű, izgalommal teli sorozatát a Jó Pajtásban. Számos novelláskötete jelent meg, legtöbbje a fiataloknak szól. Ilyen a Hadaró Jutka kalandjait magában foglaló Figyellek, világ! című könyve is. Október elsején, a nyolcvanadik születésnapján Zomborban vette át a Herceg János Irodalmi Díjat – életművéért.

Az írónót arról kérdeztük, hogy milyen kérdésekkel, tanácsokkal fordultak Jutkához a gyerekek? Beszámolt-e Jutka a fiúkról is? Mert arról is kikérdeztük az alkotót, hogy milyen volt a képzeletbeli kamaszlány szerelmi élete.

Jódal Rózsa:

Hadaró Jutka – az elsőszülöttem

Ha a gyermekeim felől érdeklődnek, azt szoktam mondani, hogy nekem két fiam van, meg egy lányom. Hadaró Jutka az elsőszülöttem. Jutka 1962-ben született, Béla 1964-ben, Kálmán 1967-ben. Bélából egy budai folyóirat vezető szerkesztője lett, Kálmánból prózaíró, Jutkából pedig – folytatásos regény, akit 1989-ben, huszonhét éves korában – felnőttnek nyilvánítottam és „férjhez adtam”. „Kinőtte” a Jó Pajtást. 2007-ben csinos „hozományt” is kaptam tőlem: Figyellek, világ! címmel könyv alakban is megjelentetett.

Hadaró Jutka az újvidéki Szerb Nemzeti Színház egy operaelőadásán született, s mint Pallasz Athéné Zeusz fejéből mindjárt teljes fegyverzetben, úgy pattant ki Jutka is az én fejemből, már kialakult íráskészséggel és beszédstílussal. Első dolga volt, hogy kritikát írjon Benjamin Britten A kis kéményseprő című gyermekoperájáról – úgy, ahogyan ő azt az előadást gyerekfejjel megérthette. S azért kapta a Hadaró „előnevet”, mert állandóan hadarva, egyik témáról a másik témára ugrálva, csapongva lelkesen-cserfeszen fecsegett, egyre csak fecsegett, hadart mindenféleképp. Minden „nagyon fontos eseményről”, ami vele és körülötte történt. Az iskolában és a családban.

Én egyke voltam, öregedő, zárkózott szülők gyereke (nagyszüleim többsége sem élt már), és nagyon magányos. Teremtettem hát magamnak egy olyan világot, amilyenben én magam szerettem volna élni. Egy nagy családot sok testvérral, unokatestvérral, rokonnal és baráttal. És „szültem” magamnak egy olyan lányt, amilyen én akartam volna lenni: egy tűzrőlpattant, ügyes, okos, bátor, szókimondó és mindig tette és segíteni kész, jó humorú – hasonmást.

Jutkáról az olvasói elhitték, hogy közülük való. Csak miután már középiskolások lettek, s az évek rohamosan múltak felettük, jöhettek rá, hogy ennyi esztendeig nem lehet valaki állandóan általános iskolás. Ám a régiük helyébe mindig új diákolvasók kerültek, akiket Jutka

Az előbb kísértem ki Katót. Csak hallottátok volna, hogy ömlött belőle órákon át a panasz! Hogy azt mondja, őt senki nem szereti, nem értékeli, próbálkozásait elnyomják, s körülötte csak úgy hemzseg a sok irigy, önző, barátságtalan osztálytárs. A tanárai is félreismerik, kedvenceik érdekében háttérbe szorítják, a szülei pedig túlságosan el vannak foglalva többi testvérével, vele nem foglalkoznak eleget.

Örültem, hogy meglátogatott, és szerettem volna neki én is sok mindent sebtében elmesélni. Például, hogy miért tetszett a tegnapi film, hogyan telt el a vasárnapom, hogy kaptam egy érdekes angol nyelvű levelet, amelyet, ha kívánja, szívesen fel is olvasok neki (fordítása természetesen szótár segítségével történne!)... s más efféle apróságokat. Katótól azonban egyszerűen nem lehetett szóhoz jutni. Csak mondta, mondta a magát, hadarta, ontotta fontos és kevésbé fontos mondanivalóját, s valósággal megsértődött, ha egy-egy mondattal időnként félbeszakítottam. Ez persze nem újdonság nála. Vele való „párbeszédünk” rendszerint ilyen erőszakos monológokba fulladnak. Csak ő, csak ő, mintha más nem is létezne, másnak nem is volna soha gondja-baja. Azt hiszem, azért nincs Katónak barátja, mert mindig csak önmagára gondol, másra nincs türelme figyelni. S ha mégis vitára kerülne a sor, senki másnak nem lehet igaza, csak neki, különben sír és üvölt, mindenkit lehord a sárga földig.”

Részlet a Jó Pajtás 1976. V.6-ai számából

újra és újra a búvkörébe vont. Rengeteg levelet kapott. Kérdezték tőle: „Tudjuk, hogy valamelyik újvidéki iskolába jársz, de melyikbe? És hányadikos vagy?” Meghívták közös kirándulásra, falusi hétvégére. A fiúktól szerelmes levélkék is érkeztek. Olvasói bírálták és tanácsokkal látták el. Egy idő után kifogásolták, hogy még mindig lófarkas frizurát hord, s nem törődik a divattal. Szülinapokra és iskolai ünnepekre is rendszerint ugyanabban a ruhában jár. A Hadaró Jutka rovatnak állandó fejléce volt, azon jól látszott a frizurája, a belső illusztráción pedig, hogy ő és társai mit viselnek éppen. „Igazatok van!” írtam nekik vissza a következő levélben. „Javasoljatok nekem

menő, alkalmi cuccokat, és valami „trendibb” frizurát.” S csöbstől jöttek az ajánlatok. A szerkesztőség kapva kapott az ötleten, pályázatot írt ki. A beérkezett legsikeresebb rajzokat megszámozva közöltük a lapban, az olvasók szavaztak, s a legtöbb szavazatot kapott „hajkölteményt” rajzolta azontúl Petar Kubičela, az illusztrátorunk Jutka kerek, szeplős pófija köré. Faragó Aranka, Krábesz Gréta vagy Budžarov Ági műszaki szerkesztők pedig mindig kiválasztották a rajzolónak, melyik javasolt ruhába öltöztesse Őjutkaságát. Ilyen ötletadó rajzpályázatokat máskor is indítottunk, s a huszonhét év folyamán Jutka „hivatalosan” hétszer változott hajviseletet. Haladt a korrall.

Jutka lányok és fiúk ügyes-bajos dolgairól egyaránt beszámolt. Ha egy ideig túlságosan sok lányos témát boncolgatott, a fiúk fellátak: mi történt, róluk megfedkezett? Voltak állandó szereplői: a három testvére, Öcsi, Gabi és Zsuzsi, az osztálytársak között a felvágós Céci, a súlyproblémaival küzdő Hajni, a már ügyesen „szemezgető” Baby, Lali, a nagy tréfacsináló, a jó sportoló Gyuszi, az ezermester Sanyi, és persze a huszonhét év folyamán időnként új tanulókkal bővült az osztálya, akik közül egyik-másik hosszabb-rövidebb időre „megvette” Jutkánk szívét. Ilyen volt Franz-Feri, később a költői lelkületű, seprős pillájú Béci és a szülei válása után Németországból visszaköltözött „Superman” alkatú Stephan-István. A két utóbbi közül Jutka valahogy sehogyan sem tudott választani. Mindkettő jó barátja maradt, bár a művészlelkű Bécit „hasonszörűbbnek” érezte, közösen készült animációs filmjük díjat is nyert. Jutka különben is túl fiatal, éretlen volt még egy komoly párválasztásra. Egy őszinteségi rohamában be is vallotta az édesanyjának, hogy neki mostanában valahogy minden fiú egyformán tetszik... Olvasói „lelki tanácsokkal” is ellátták. Ha valami gyanúsat észleltek körülötte, figyelmeztették. Például, hogy tegye már ki Franz-Feri szűrét, nem érdemli meg a barátságát, mert egy piros sapkás lánnyal „csalja”, azt várta meg a múltkor is az állomáson.

Jutka nem volt hazudós, csak rámenős, néha kicsit erőszakos, okoskodó, mindent megoldani akaró, néha kapkodó, felületes. Egy időben viszont inkább lelkizővé, ábrándozóvá, a változó világra néha rá-rácsodálkozóvá vált, akit már foglalkoztattak az alkotás problémái, és minden, ami új, más, előre vivő. Kamasz volt, aki maga is állandóan változott.

Milyen lenne ma Jutka? Azt hiszem, ugyanolyan. Én – és az olvasói – ilyenek szerettük, szerettük.

Török Erna
Fotó: Dávid Csilla

A részlet alapján láthatjátok, milyen kérdésekről gondolkodott Hadaró Jutka. Szerintetek mi foglalkoztatná manapság Jutkát, milyen témákat boncolgatna, ami mostanában érdekes lehet? Hogyan öltözködne, hogyan viselné ma a frizuráját a kamaszlány? Milyenek lennének a barátai, mivel töltené szívesen a szabadidejét? Mi lenne a hobbija?

Foglaljátok össze mindezt fogalmazás vagy napló formájában, és küldjétek el a szerkesztőségünk címére! A cím: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad. Az e-mail címünk pedig: jopajtas.szerk@magyarszo.com.

Izgatottan várjuk írásaitokat, épp úgy, mint Hadaró Jutka!

Mindannyiunk Jó Pajtása

„A gyermekolvasó a jövő olvasója. Bizony befellegzett annak az irodalomnak, amelyik a saját olvasótáborát elfelejté felnevelni. Nem éviült el, amit Benedek Elek réges-rég a lel-
künkre kötött: miként a házat, úgy a kultúrát is alulról kell elkezdni építeni. A gyermek-
kultúránál.” – írta egyik tanulmányában Komáromi Gabriella, a gyermekirodalom szak-
avatott kutatója.

pe a falra, azzal a céllal, hogy odacsalogassák az egyetemistákat, s ne menjenek el a Vajdaságból.

Tehát itt vagyunk a negyedikesek korszerűen berendezett tantermében. Egy pályázaton nyert okostábla mellett a diákok szép rajzai díszítik a termet. A játéksarokban a jutalmul kapott társasjátékok szép rendben sorakoznak. Szünetekben elő is vehetik, szóra-

– A húsvéti nyereményjátékon jól megoldottam a feladatot, s ezért járt nekem a lap. Nagyon megszerettem már tavaly a lapunkat, különösen a Rügyfakadás rovat tetszik. A szép fogalmazásokat olvasva még jobban megtanulok fogalmazni. Meg az érdekes feladatokat is kedvelem.

Mladen a tanulságos írásokat is elolvassa.

– Idén történelemből a magyar történelmet tanuljuk, s a tanító néni mindig fölhívja a figyelmünket az ilyen jellegű írásokra. A legutóbbi számban a Szent Koronáról szóló cikk ragadott meg leginkább, vagyis az, hogy miért is ferde rajta a kereszt. Ezt is tudom, mert olvastam, hogy a háború ideje alatt sokat mentették az ellenség elől a koronát, kis ládába tették, s valami folytán elgörbült. Természet és társadalom órán erről mesélek majd, s biztosan ötöst kapok. Szorgalmi ötöst!

Ákos nagyon szereti, ha szerepelhet a Jó Pajtásban.

– Az osztály fele ott volt a zenetábor zárórendezvényén a Zserbóban. Én is ott vagyok a képen, amikor a zongoratanárnő kiosztja a díszokleveleket. Amikor Ludason voltunk, akkor is belekerültem a lapba. Szeretem olvasni a vicceket, meg nagyon tetszik az órarend is!

Orsolya szerint sok dolgot meg lehet tanulni az újságból.

– Legutóbb arról olvastam, hogyan kell sakkozni. Igaz, én már tudok sakkozni, s éppen úgy kell, ahogy olvastam a lapban. A keresztretjvényt is mindig megfejtem.

Judit elújságolja, hogy náluk otthon két Jó Pajtás is van, ugyanis a nyolcadikos bátyja is veszi, meg ő is.

– Tavaly annyira megszerettem, hogy idén is vennem kell. Én is szeretem a Rügyfakadást, mert megtanulok még szebben fogalmazni. A vicceket is kedvelem. Esténként anyával olvassuk...

Dávid is ott volt a Zserbóban a zenetábor gálaműsorán, ő is gitározott. Ő is szereti, ha szerepelhet a Jó Pajtásban.

– A keresztretjvényt én is megfejtem a barátaimmal, és a vicceket is kedvelem.

Blanka is a Rügyfakadást, az érdekességeket és a vicceket olvassa legszívesebben.

– Amikor megkapjuk a Jó Pajtást, a skandináv rejtvényt, a tesztek fejtem meg elsőként. Otthon a szüleim és a mamám is olvassa.

Zsófi is kedveli a vicceket, de a Mesélgető rovatban megjelent meséket sem veti meg.

– Olyan meséket olvastam, melyek nincsenek benne az én könyveimben. A verseket is kedvelem, s ha valamelyik megtetszik, meg is szoktam tanulni – fejezi be beszélgetésünket Zsófi.

A 4. osztály a tanító nénivel

A Jó Pajtás szerkesztői is tudják, hogy mennyire igaza van, és igyekeznek nektek bemutatni a gyermekirodalom színe-javát: a Mesélgető rovatban szebbnél szebb meséket olvashattok, az Iránytűben a vajdasági, a magyar és a világirodalom legjobb verseiből találhattok válogatást... A Múltidézőben is sok-sok tanulságos dologgal ismerkedhettek meg, egyebek között a magyar történelemmel...

Potrebić Tózsér Gabriellának, az óbecsei Sever Đurkić Általános Iskola tanító nénijének az osztályában vagyunk, aki 2015-ben korszerű tanítási módszereiért, a versenyeken elért szép eredményekért érdemelte ki a Szerbia legjobb tanítónője díjat. Hatalmas fényképe, az óriásplakát ma is ott áll a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar falán. A képző dékánja szerint azok kerülhettek föl, akikre büszkék lehetnek, akik a tanítóképző elvégzése után valamilyen kimagasló eredményt értek el. Így került a tanító néni arcké-

kozhatnak a gyerkőcök. Virág mindenfelé... Ilyen környezetben jó tanulni. Ezek a diákok szeretnek iskolába járni, olvasni, szavalni. S nemcsak szeretnek, hanem szép eredményt érnek el a különféle versenyeken.

Mivel tavaly megnyertek egy pályázatot, fél évig ingyen kapták a Jó Pajtást. Kíváncsi voltam, idén veszik-e, olvassák-e a lapot. Hát olvassák! Hogy mi minden tetszik a lapban, azt is szívesen elmesélte Ördög Kornélia, Pejić Mladen, Szilágyi Ákos, Csernyák Orsolya, Lapis Judit, Székács Dávid, Blazsanik Blanka és Szabolcski Zsófi és a tanító néni.

– A tizenöt tanulóm közül tízen olvassák a Jó Pajtást – mondja a tanító néni. – Fölhasználjuk órákon. A mai magyarórán a közmondások eredetéről tanultunk, s otthon a tanítványaim elolvasták a legutóbbi Jó Pajtásban megjelent, ezzel kapcsolatos írást, még gyűjtöttek is közmondásokat.

Kornélia elmeséli, hogy ő idén is ingyen kapja a Jó Pajtást.

A szemelőknek üzenem

Egyre égetőbb problémává válik környezetünk helyzete. A szakértők szerint a klímaváltozás ellen az egyes emberek szokásainak megváltoztatásával lehetne tenni. Újabban Nyugat-Európában fiatalok tömegei tüntetnek rendszeresen az utcákon, hogy követeljék a döntéshozóktól a hatékonyabb fellépést a klímaváltozást okozó emberi tevékenységekkel szemben. Mit tehetünk mi környezetünk érdekében? S vajon mit gondolnak minderről a poplyai Csáki Lajos iskola hetedikesei?

Szabó Szintia (7. c):

Szerintem a környezetszennyezés nagyon súlyos probléma, az emberekre és a környezetre nézve is igen rossz dolog. Az emberek nagy része fel sem fogja, hogy mekkora súlya van a környezetszennyezésnek az egész élővilágra nézve! Úgy gondolom, ha kevesebb lenne a műanyag vagy egyáltalán nem is lenne, csökkenteni tudnánk a szennyezést, és hozzájárulhatnánk ahhoz, hogy ne legyen ilyen a környezet! Én úgy védem a környezetem, hogy a hulladékot a szemetesbe dobom. Például az Amazonas égése is kihatással van ránk, mivel a fák oxigént termelnek, de így, hogy rengeteg fa elpusztult az erdőtüzek miatt, kevesebb a tiszta oxigén.

Azoknak az embereknek, akik tüzet gyújtanak az erdőben, üzenem, hogy óvatosak legyenek, hiszen az erdőtüz rengeteg embernek tud ártani!

Cservenák Lilla (7. c):

Engem mindig is felbosszantott a szemelés, és hogy ezt így elhanyagolják. A szemét felhalmozódása ellen a szelektív hulladékgyűjtés lenne a megoldás. A szemelés kihat az állatokra is, például a tengerbe is sok szemét kerül, amit az ott élő állatok lenyelnek, és amitől sok állat meg is fullad. Én nem szoktam szemelni. Egyszer nagyon szeretnék egy környezetvédő csoport tagja lenni!

A szemelőknek üzenem, hogy ha szemelnek, azzal nemcsak másoknak, de maguknak is ártanak!

Kurfis Nikol (7. d):

Idegesít a környezetszennyezés, és az is idegesített, hogy amikor már három hete égett az Amazonas, még akkor sem tettek az emberek szinte semmit érte.

Az egyik barátnőm nagyon sokat mesél az Arcusról, mivel ő is a tagja, ezért meghívott, hogy csatlakozzak én is ehhez a természetvédelmi egyesülethez. Egyszer csinált egy környezetszennyezésről szóló projektet, amelyben én is segítettem. A projekt témája rámutat arra, hogy ha nem állunk le például a víz szennyezésével, akkor lehet, hogy az unokáink számára már nem lesz elegendő víz ezen a bolygón. Szerintem nagyon fontos a szelektív hulladékgyűjtés. Én nem szoktam szemelni, és a barátnőimnek is mindig szólok, hogy ne tegyék.

Azoknak, akik szennyezik a környezetet, azt üzenem, hogy ne tegyék, mert fontos, hogy vigyázzunk a környezetünkre!

Tóth Zoé (7. d):

Szerintem ez a világon a legnagyobb probléma, mert ha így folytatjuk, talán ötven év múlva az egész Föld megváltozik, nem lesz természet – úgy értem, hogy kevés fa lesz, és minden tele lesz szeméttel. Ez ellen úgy tudunk tenni, hogy például egyszer használatos műanyag tárgyakat (szívószál, zacskó) igyekszünk minél kevesebbszer vásárolni. Szerintem többet és rendszeresebben kellene fákat ültetni.

A szemelőknek azt üzenem, hogy gondoljanak bele jobban a dolgokba, mert így a környezetszennyezés odáig fajul, hogy kevesebb lesz a tiszta víz és az oxigén.

Kopunovity Dániel (7. d):

Azok, akik szennyezik a környezetet, talán nem is gondolnak bele, hogy mekkora károkat okoznak ezzel. Egyszerűen egyre több a szemét! Én a szemetet a kukába dobom és nem máshová, otthon pedig szelektíven gyűjtöm.

A szemelőknek üzenem, hogy ne szemeljenek, mert ezzel hatalmas károkat okoznak a Földnek!

Turi Orsi

Jobbról balra: Kurfis Nikol, Szabó Szintia, Kopunovity Dániel, Cservenák Lilla, Tóth Zoé

Nyári élményem

A nyári szünidő alatt sok szép, feledhetetlen élményben volt részem.

Sokat utaztam a családommal. Nyaralni voltunk Pirovacon és Vinišćén. A szálloda nagyon szép volt, de az erkélyről nem látszott a tenger. Minden nap lementünk a strandra fürödni. Búvárokodtam és sok kagylót gyűjtöttem össze. Be tudtam úszni a bójáig, és még sünt is láttam, de szerencsére nem szúrt meg. Vinišćén találtunk még tengeri csillagot és tengeri uborkát is. Még kis polip is volt. Valószínűleg azért, mert ez egy eldugott kis öböl, nem sok turista jár oda. Egy szikláról ugráltunk, és labdázunk a vízben. Sajnáltam, hogy haza kellett jönni, de nem búslakodtam, mert már másnap mentem a Balatonra az iskolával. Balatonszemesen voltunk elszállásolva. Elmentünk egy bobjárára, múzeumba, és a kastély udvarán is sétáltunk. A Balatonban fürödtünk, sokat fociztunk és dodzsemeztünk. Rengeteget ütköztünk. Nagyon jó kirándulás volt.

A nyári szünidő nagyon gyorsan elmúlt. Azt kívánom, hogy a jövő nyaram is ilyen szép legyen.

Žegarac Stefani, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

Mosolytanya Zentán

2019. szeptember 22-én Zentára mentünk családommal, a mosolytanya rendezvényre.

Amerre csak néztem, mindenfelé játék volt, valamint kézügyességi foglalkozások, még hajfonás is. Csináltam rongybabát, méghozzá kettőt. Szerintem jól sikerültek. Játsoztam bowlingot, szókeresőt, ami olyan volt, hogy betűtésztaból kellett kirakni a szavakat. Volt egy jó nagy légvár, ott is ugráltam. A kereszttestvéremmel, Vivivel kifestettük egymást, én öt cicának, ő pedig engem virágnak. Vikit egy lány festette ki, neki pillangó volt az arcára varázsolva. Vivi húga, Bianka unikornis cica volt. Utána Vivivel felfedeztük a hajkészítő sátor. Odarohantunk, és már készült is a frizura. Mind a ketten meg voltunk elégedve a fonással. Jókor érkeztünk oda, mert utánunk jöttek a többiek, és nagyon hosszú sor keletkezett. Eljött az a pillanat, amikor elkezdett korogni a hasam. Apával elmentünk venni egy lángost. Nagyon finom volt. Megettem, és mentünk lovagolni. Legalább fél órát várnunk kellett, mire sorra kerültünk. Amikor befejeztük a lovaglást, már indulni kellett haza.

Nagyon jól elmúlt ez a nap, legközelebb is el szeretnék majd jutni a mosolytanyára.

Budemac Nikoletta, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Sürgősségi orvos

Amikor dr. Várnai Alidát megismertem, már nem dolgozott a mentősoknél, de az ottani tapasztalatairól sokat mesélt. Mivel engem is érdekel ez a pálya, néhány kérdéssel fordultam hozzá.

• Mi járt a fejedben, amikor sürgősségi orvos lettél? Milyen tudás kellett ehhez a pályához?

– Része volt az orvostani kiképzésnek. Nálam kéthetes gyakorlat volt az orvosi egyetem végén. Ha szakmaként veszed, akkor befejezett orvosi egyetem kell és külön tanfolyam sürgősségi, mentőorvosnak.

• Milyen szakmák vannak a kórházban? Sorolj fel párat, és magyarázd meg őket!

– Orvosok, sebészek, belgyógyászok, nőgyógyászok, gyermekorvosok stb., attól függően, mekkora a kórház és milyen osztályai vannak. Nővérek, műtősök, akik a műtőben asszisztálnak az orvosoknak. Titkárnők, akik az irodában dolgoznak. Segédszemélyzet is van, a szakácstól a takarítónőig. Az orvosok rang szerint: asszisztensek, szakorvosok, főorvosok.

• Mielőtt dolgozni kezdtél volna, volt-e vizsga, ahol leteszteltek, hogy el tudod-e látni a beteget?

– A sebészeten asszisztens orvosként. Az egyetem utolsó éve a gyakorlati év volt, ahol a betegellátásban részt vettem. Az év végén szóbeli vizsgát tettünk.

• Korábban mesélted, hogy ez a vizsga nem is volt olyan könnyű, hiszen a kérdések a sebészetre, belgyógyászatra, aneszteziológiára és gyógyszertanra vonatkoztak. Mindennek hasznát veheted a sürgősségin. Tulajdonképpen ki a sürgősségi orvos, és kik alkotják a mentős csapatot?

– A sürgősségi orvos vészhelyzetben, baleset vagy otthoni sérülés esetén gyors betegellátást végez, és biztosítja, hogy a beteg/sérült a további ellátás végett mielőbb a kórházba kerüljön. A sürgősségi orvos a mentősökkel dolgozik együtt. Országtól függhet, hogy van-e erre külön szakorvosi kiképzés. Általában sebészek, belgyógyászok, aneszteziológusok (vagyis klinikai orvosok) dolgoznak mentőorvosként.

• Nehéznek találod-e a sürgősségi orvos munkáját?

– Nagyon érdekes, nagyon változatos, de nagy teherrel és felelősséggel jár.

• Mondj egy-két eseményt, ami nyomot hagyott benned!

– Például egy csempegyári baleset, amikor a sérültnek ott maradt négy ujjja a frissen nyomott csempén. Pozitív élményem egy teherautó-sofőr sikeres reanimációja.

• Egy mentőkocsiban mi mindennek kell lennie?

– Ezekben elöl a mentősöknek van 2-3 ülőhelye. Hátra teszik a beteget a hordágygal, ahol az orvos menet közben el is tudja látni. Eszközök a kocsiban: monitor, defibrillátor, orvosi táska, sürgősségi orvosságok, injekciók, infúziók és kötszerek.

Alida azóta már egy másik klinikán dolgozik, hármaskorú anyukája, akik mellett többet lehet, mint ha a mentőautóban töltené a napot. Orvosi hivatását nagyon szereti, s mint ahogyan nekem, másoknak is segít.

Habram Árpád, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

A barátnőmmel...

Sok barátnőm van, mégis ma Ivettet választottam. Ő egy energiabomb, de erre majd később kitérek!

Jó szavaló, mesemondó és már prózamondásban is jeleskedett. Nagyon kedves, vicces, okos és szép lány. Hosszú barna hajú és gyönyörű barna szemei vannak. Ivi érzékeny. Sokszor a saját esze után lohol, olyankor nehéz megtalálni a közös utat. Nagyon szereti a zenét (ahogy én is). Zongorázni és néptáncolni is tanul. Egyik nap, amikor nála voltam, azt játszottuk, hogy lekamerázzuk egymást. Bum-bumka térdelt, én meg nagy erővel befutottam, megbotlottam benne, majd megismertem kicsit közelebről a padlót. Nem hagytuk abba a baki miatt! A shownak mennie kell tovább!!! Ivett leült a székre, majd a földön találta magát, és a mellette lévő táblával (amivel azt hitte, ha megkapaszkodik, nem dől el) együtt a földre zuhant.

Szeretem Bum-bumkát, mert igaz barát, és csak az igaz barátokkal lehet ilyen jól nevetni és szórakozni.

Farkas Larissa, 4. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Muhi Rebeka, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

Huncut kutyám, Maci

Maci az én kutyám neve,
rengeteget játszok vele.
Dobog a föld,
ha kiskutyám jön.
Maci névre hallgat,
ha szólok neki, szalad.
Játékos és harcos,
néha-néha sáros.
Lyukat is ás, hatalmasat,
ott rejti el a csontokat.
Ráugrik ő mindenkire,
a csínytevés nagymestere.
A szárnyasokat megfogja,
senki útját nem állhatja.
Fekete és barna szőre,
a házunknak jó őrzője.
A macskákat nem szereti,
annál inkább nyalakodni.

Mecserik Bianka, 5.osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér

Mit látok az ablakomból?

Tú, tú, tú! Jaj, ez a hangzavar!

Kinézek az ablakon. Már megint forgalmi dugó van. Mivel a házunk egy hatalmas sugárút mellett található, naponta több ezer autó is áthalad előttünk. Néha kígyózó sorokban állnak. Este úgy néz ki, mint egy világító szemű végtelen szörnyeteg. A sugárút túloldalán egy nagy piros épület van. Nemrég építették oda. Nekem egy kockából épített legőházra hasonlít. Ma az ég szürke, de a távolban így is szépen látszik a hegyvonulat. Most kopár, de hóesés után úgy néz ki, mintha fehér sapkát húzott volna. Szeretem nézni, hogyan változik a hegyvonulat az évszakok folyamán. Fehér sapkás télen, zöld kabátos tavasszal és nyáron, színes köpenyes ősszel.

Tú, tú, tú, szakítja félbe gondolataimat egy újabb ideges sofőr egy jó nagy szmogfelhőt kiengedve a járműve kipufogójából, és emlékeztetve arra, hogy milyen is a sugárúton lakni.

Karvák Ádám, 7. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Nisković Emili, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Cserkész tábor

Augusztus 16-án elutaztunk néhányan az iskolából Budapestre.

A Cserkészpark Csobánkán volt. Ez egy kis település közel a fővároshoz. Első nap, amikor odaértünk, megismerkedtünk a vezetőkkel, az animátorokkal és a konyhán dolgozó tagokkal. Második nap reggel felhúztuk a zászlót, elmentünk reggelizni és utána útnak indultunk a Csodák palotájába. Ott sok virtuális játék volt, amit ki lehetett próbálni. Amikor végeztünk, mentünk a Velencei tóra, ami jó nagy, lehetett vízbiciklizni stb. Ez a nap nagyon jól telt. Amikor visszaértünk, egy olyan játékot játszottunk, hogy mindenki mondja a nevét és a kezdetűjével egy állatot. E játék célja az volt, hogy mindenki ismerjen mindenkire, és hogy barátkozzon. Harmadnap elmentünk a római fürdőbe, ahol háromfajta csúszda és rengeteg medence volt. Amikor onnan hazaértünk, előkészítettük a táborúzhöz a fát. Minden szobának az volt a feladata, hogy verset írjon, amit este bemutattunk a tűz körül. Lassan elérkeztünk az utolsó naphoz, amikor elbúcsúztunk az animátoroktól.

Nekem ez a tábor nagyon tetszett, remélem jövőre is eljutok.

Kiss Roland, 7. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Magyarcsérnye

Újból az iskolapadban

A nyár gyorsan elrepült. Újra az iskolapadban ülök, hetedikes lettem. Hihetetlennek tűnik számomra, hogy így rohan az idő.

Tisztán emlékszem, amikor a felső tagozatot kezdtem. Évről évre bővült a tantárgyak száma. Az idej új tantárgyunk a kémia, amit érdekesnek találok. Az eddig ismert tantárgyakból pedig egyre nehezebb dolgokat tanulunk. A magyar terem megmaradt saját tantermünknek, ahol nekünk magyar- és osztályfőnöki óránk van. Az osztályfőnökünk is stabilan kitart mellettünk immár harmadik éve. Örülök, hogy nagyobb változások nem történtek az iskolai életünkben, csak kisebbek. Mivel már hetedikesek, azaz nagyok lettünk, a Diákparlament munkájában is részt vehet az osztályból két diák. Az egyik képviselő én lettem. Jó érzés tölteni, hogy az osztálytársaim elég megbízhatónak, parlamentbe valóknak tartanak. A folyosókon is ügyeleteskedünk az idei évtől, az alsósokat fegyelmezzük. Az idei év érdekessége számomra még a nyolcadikosok ballagtatása. Az elmúlt években csak messziről láthattuk a hetedikesek sürgés-forgását a ballagás körül, most pedig mi kerültünk bele.

Nincs mit tenni, elmúlt az idő, felnövünk. Az az álmom, hogy kitartó, szorgalmas tanulással szerezzek jó jegyeket, és kihasználjam a felső tagozatos diákélet minden előnyét.

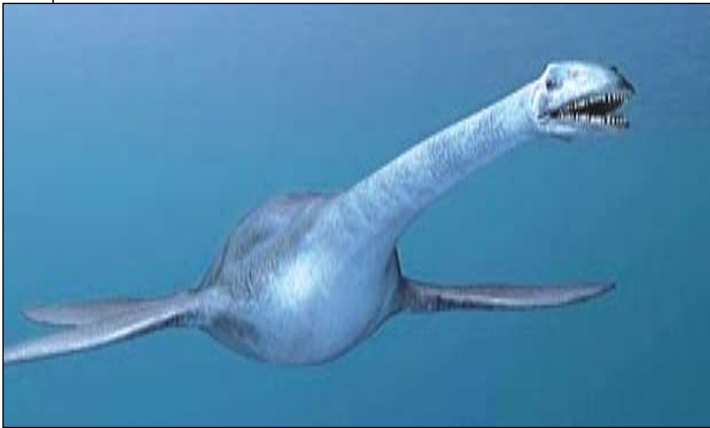
Körmöci Regina, 7. osztály,
Arany János iskola, Orom

Köteles Éva, 8. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

Megoldódhatott a Loch Ness-i szörny rejtélye

Tudósok szerint egy hatalmas angolna lehet a skóciai Loch Ness tóban élő állítólagos gigantikus szörny, erre utal szerintük a tóból vett vízminták átfogó DNS-elemzése.

Nagyon nagy az angolna-DNS előfordulási aránya, de őshüllőszerű szörnyetegre, dinoszauruszra utaló nyomot nem találtak – mondta Neil Gemmill, az új-zélandi Otago Egyetem kutatója.

A nemzetközi kutatócsoport 2018 júniusában vett mintákat az úgynevezett környezeti DNS-ből (eDNS), ami a tengeri élővilág, például a bálnák és cápák tanulmányozásának már bevett gyakorlata. Amikor egy élőlény mozog a környezetében, a bőrében, pikkelyében, tollában, szőrében, székletében vagy vizeletében lévő DNS apró töredékeit hagyja hátra. Ezt a DNS-t begyűjtik, szekvenálják*, majd egybevetik a több

százazernyi különböző organizmus ismert genetikai szekvenciáit tartalmazó adatbázissal.

Gemmel kiemelte: a tudósok már 1933-ban azt gyanították, hogy a tengeri szörny valójában egy angolna. Búvárok „combnyi vastag” és akár négy métert is elérő angolnákról számoltak be. A szakértő ugyanakkor megjegyezte, hogy ennek ellenére még soha senki nem fogott ki extrém méretű angolnát a Loch Nessből.

Több mint 1500 éve vélik úgy az emberek, hogy a skóciai tó sötét mélységében hatalmas szörny él. A Nessie-ről szőtt elméletek nagyon változatosak: egyesek a dinoszauruszok korának túlélőjének, mások fatörzsnek, halnak vagy egyszerűen különleges alakot formáló hullámoknak tartják az észlelések tárgyát.

Az állítólagos szörnyről szóló legkorábbi beszámoló Szent Kolumba bencés apáthoz, Írország és Skócia védőszentjéhez köthető, aki a 6. században Skóciába vitte a kereszténységet. Legutóbb március 26-án jelentette egy amerikai pár, hogy látta a Loch Ness-i szörnyet.

Számtalan sikertelen kísérlet történt a szörny megtalálására, például 2003-ban a BBC kiterjedt tudományos kutatást indított 600 hanglokátorral és műholdakkal, melyek átkutatták a tó teljes területét. Legutóbb három éve egy fejlett tengeri drón talált egy szörnyet: azt a modellt, melyet az 1970-es, Sherlock Holmes magánélete című film forgatásakor használtak és amely 50 éve süllyedt le a tó fenekére. (MTI)

* **DNS-szekvenálás:** A folyamat, amelynek során meghatározzák a DNS molekula bázissorrendjét. Napjainkban a DNS-szekvenálás a molekuláris biológia egyik legmeghatározóbb eszközévé vált. A modern szekvenáló technikákkal már számos élőlény teljes genomját, köztük az emberét is sikeresen meghatározták.

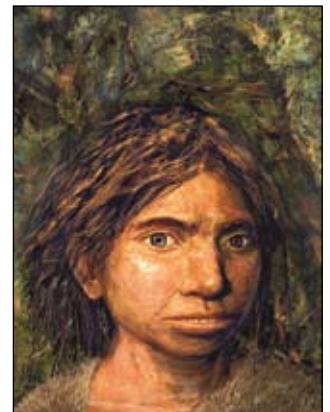
Genom: A fajra jellemző teljes génkészlet. Egy szervezet teljes örökítő információját jelenti, amely a DNS-ben van kódolva (egyes vírusokban RNS-ben).

Így nézhetett ki 70 000 éve egy 13 éves lány

Izraeli tudósok rekonstruálták a gyenyiszovai ember csontvázát egy 70 ezer évvel ezelőtt élt 13 éves lány csontmaradványaiból nyert DNS-minták alapján.

A gyenyiszovai ember létezését egy 2008-ban az Altáj-hegységben fekvő Gyenyiszova melletti barlangban talált ujjperc alapján állapították meg. Azóta csak kevés gyenyiszovai fossziliát találtak a kutatók: egy állkapocscsontot, három zápfogat és egy ujjhegyet.

A tudósok 56 olyan vonást azonosítottak, amelyben a gyenyiszovai ember különbözött, főként a koponya formájában. Ennek alapján készült el 85 százalékos pontossággal a gyenyiszovai csontváza. A ferde homlok, a hosszú arc, a nagy medence a neandervölgyivel mutat hasonlóságot, de a nagyon széles koponya és a fogazat nagy íve már a gyenyiszovai jellegzetessége. A kutatók szerint a gyenyiszovainak sötét volt a bőre, a szeme és a haja.

A 13 éves gyenyiszovai lány csontvázának rekonstrukciójához művész közreműködésével készült el a fej és az arc rajza

A rendkívül ellenálló „superkorallok” sem bírják már sokáig a globális felmelegedést

Még a „superkorallok” is bajba kerülhetnek az egyre melegedő óceánokban, ezek a nagy hőmérséklet-ingadozásokhoz szokott korallok is csak korlátozottan tudnak ellenállni a víz szokatlanul magas hőmérsékletének.

A víz növekvő hőmérséklete megzavarja a korallok és a velük életközösségben élő algák szoros kapcsolatát. Ha a koralloknak túlságosan melegük van, eltaszítják az algákat, ami ahhoz vezethet, hogy idővel „éhen halnak”. Ez a folyamat a korallfehéredés, amely különösen az Ausztrália vizeiben elterülő Nagy-korallzátonyot érinti a klímaváltozás miatt.

Európai Madármegfigyelő Napok lesznek októberben

A madarak őszi vonulását figyelhetik meg és rögzíthetik idén ősszel is az érdeklődők az Európai Madármegfigyelő Napok (EMN) keretében október 5-én és 6-án. A program célja, hogy információt gyűjtsenek az őszi madárvonulásról a lakosság segítségével.

Az egyesület honlapján található programok között távcsöves madármegfigyelés, kenutúra, játékos vetélkedő és madárgyűjtés is szerepel. A rendezvény egyben játékos verseny is az országok között, ahol a helyszínek, a résztvevők és a megfigyelt madarak száma alapján dőlnek el a virtuális dobogós helyek. Magyarország az utóbbi években mindig az első három helyezett között szerepelt.

Tavaly több mint ötmillió madarat figyeltek meg. Az eredmények gyarapításához nemcsak a szervezett helyszíneken lehet hozzájárulni, bárki, bárhol megszámolhatja a kert, az utca, a közeli park madarait és rögzítheti az adatokat egy új online felületen, az Európai Madármegfigyelő Napok elnevezésű honlapon.

Megdöböntő észak-amerikai madárhiány

Az észak-amerikai kontinensről mintegy hárommilliárd madár tűnt el 1970 óta, a teljes állomány mintegy 30 százaléka, az olyan mindennapi madaraknak, mint a veréb és a feketeterítő is csökken a populációja – írták amerikai és kanadai kutatók a Science című tudományos folyóiratban közzétett tanulmányukban.

Az állomány ilyen méretű csökkenése növeli a félelmet, hogy számos közismert faj ugyanarra a sorsra jut, mint a **vándorgalamb**, amelynek populációja egykoron olyan népes volt, hogy kihalására az 1900-as évek elején még gondolni sem lehetett.

Az észak-amerikai madarakról készült átfogó felmérés eredményeit ismertető tanulmány kiemeli, hogy megbomlott a térség ökoszisztémája

Klímaváltozás? Miért?

Bizonyára te is sokat hallasz az egész bolygónkat érintő globális felmelegedésről. Ez sajnos nekünk, embereknek köszönhető. Az emberi tevékenység következtében a légkörben nagymértékben megnőtt az üvegházhatású gázok mennyisége.

Ezeknek a gázoknak óriási szerepe van abban, hogy Földünkön 'élhető' hőmérséklet legyen, ugyanis visszaverik a napsugárzásból származó hő egy részét a Földre. Nélkülük -18 °C -os hőmérséklet uralkodna.

Az ipari tevékenység, a tüzelőanyagok égetése, az óriási autóforgalom, a háztartások energiafelhasználása miatt azonban már olyan mennyiségben vannak jelen a légkörben – főként a szén-dioxid és a metán –, hogy már nemkívánatos mértékben melegítik a bolygót.

Mindennek az a következménye, hogy a világon mindenütt nő az átlaghőmérséklet, olvadásnak indult a sarkvidékek jége. Az óceánok és tengerek vízszintjének emelkedése miatt tengerparti területek és szigetek is víz alá kerülhetnek. Sok állatfaj, melyeket már te is ismersz, örökre eltűnhet a melegedés miatt, mert képtelen alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez.

A globális felmelegedés súlyosan érinti valamennyi állatfajt, köztük a csúcsragadozókat is. Ha a csúcsragadozók eltűnnek a Földről, az beláthatatlan következményekkel fog járni, hiszen ezek az állatok kulcsszerepet töltenek be a táplálékláncban. A világon a nagymacskák száma eddig is erőteljesen hanyatlott, a klímaváltozás tovább súlyosbíthatja helyzetüket.

Egyes kutatók szerint az Északi-sark jége már 2050-re, tehát nagyjából 30 év múlva felolvadhat, és ez a jegesmedvék kihalását fogja okozni. Ez a fehér bundás ragadozó tökéletesen alkalmazkodott a sarkvidék zord körülményeihez, generációról generációra azt tanulták meg, hogyan kell a jégen vadászni. Szinte a teljes nyári időszakban éheznek, mert nem találnak maguknak táplálékot. Alig várják, hogy befagyjon a tenger, akkor indulnak fókavadászatra. A jég alatt rejtőző fiatal fókákat, vagy éppen a jégtáblán fekvő egyedeket veszik célba.

Ha a jég eltűnik, nem tudják elkapni zsákmányukat, mert, bár nagyon ügyes úszók, a fókák sokkal gyorsabbak a vízben, mint ők.

az állatok élőhelyének elvesztése és más tényezők miatt. A tanulmány készítői emlékeztettek arra, hogy a madarak a környezet egészségének jelzői, a populációcsökkenés azt mutatja, hogy az Egyesült Államokban és Kanadában a természetre súlyos hatást gyakorol az emberi tevékenység.

A mintegy hárommilliárd eltűnt madár 90 százaléka 12 madárcsaládnak tartozik, köztük van a veréb, az énekes madarak, a pintyókék és a fecskék, amelyek nap mint nap körülvesznek minket, és fontos szerepet játszanak a táplálkozási láncban és az ökoszisztéma működésében, a magvak elszórásától kezdve a rovarkártevők féken tartásáig.

Különösen nagy számban tűntek el a puszták, préri madarai, populációjuk 53 százalékkal – több mint 720 millió madár – csökkent 1970 óta.

A tengerpart menti madarak populációjuk egyharmadát veszítették el.
(Forrás: greenfo/MTI)

Fecske Csaba

A tojás

Nagyész királynak, aki – köztudott – nagy ésszel uralkodott, két füle között volt a feje, s mert ott volt a helye, abban őrizte gondolatait. Ez a nagyészű király egyszer talált egy tojás formájú valamit. Forgatta, nézte, ugyan mi lehet ez a titokzatos szerkezet? A választ kereste, merthogy fontos dolog, abban nem kételkedett. Ám bármilyen bölcs volt, egyedül dönteni nem mert, hívatta hát a főminisztert: „Kedves lordom, mondd mi ez itt, ez az izé, valóban az, amire gondolok?” „Ó, Nagyész király, ez itt, ez az izé egy hogyishívják, vagyis éppen az, amire felséged gondol, mi lehetne más, egy pillanatig sem vitás!” mondta a lord, törölve homlokát. „És mondd csak, vajon ki csinálta ezt az izét, vagyis micsodát?” „Felség, ha találgatnom szabad, én azt mondom, csakis valamely lovag,

lovag vagy herceg, netán király! Mert nézd, mily tökéletes, gömbölyded, nem sarkos-szögletes, tenyeredbe fér, de vége nincs, bizony ez egy királyi kincs!” Nagyész király fogta hát azt a csodálatos micsodát, mely úgymond tökéletes, nem sarkos-szögletes, s tenyérbe fér, ám vége nincs. De jaj! Lepottyant markából a kincs, s hogy lepottyant, vége, szétfolyt sárgája, fehérje, alaktalan ragadós massa lett az a titokzatos szerkezet.

Hiába sopánkodott a király és a lord, az a csodás micsoda csak volt. Nagyész király bús lett, mogorva, arca sápadt volt, megnyúlt az orra, országa gondját sutba vetette, csak tünődött, gyötrődött, a koronát s jogart a kredencre letette, sok-sok felcser, doktor és ápoló igyekezete mind hiábavaló.

Ám Nagyész királynak szerencséje volt, látta amikor a kendermagos kis jérce tojt.

Tojt egy tojást, mely páratlan, tökéletes, tenyérben elfér, de vége nincs, valódi drága, drága kincs. Nagyész király hívatott százegy szolgát és százegy lovagot, s hintót hozatott, vigyék kincstárába országa díszét, amit a kendermagos jérce alkotott éppen akkor és éppen ott ahol és amikor a király arra járt.

A király összehívatta tüstént legfőbb tudósait, hogy kisüssék, a kendermagos jércét miképp becsüljék, lovaggá üssék, avagy legyen belőle herceg? Három hétig vitáztak, fejüket törték, s mire végre kiötlték, mi legyen a tyúkocska rangja, megzápult a tojás, az a tökéletes, nem sarkos-szögletes csodás alkotás búzlótt! A tyúkocskát pedig, ó, Nagyész király, többé ne keresd, mert bár herceg lehetett volna, ha megéri, a szakácsnő főzött belőle finom húslevest!

Harper Lee

Ne bántsátok a fekete-terigót!

(Részlet 12 éven felülieknek)

Mindennek Cecil Jacobs volt az oka. Előző nap kijelentette az iskolaudvaron, hogy Scout Finch papája niggereket véd. Azt mondtam, ez nem igaz, de mindenesetre megkérdeztem Jemet.

– Mit akar ezzel mondani? – kérdeztem tőle.
– Semmit – mondta Jem.
– Kérdezd meg Atticustól, majd ő megmondja.
– Védsz te niggereket, Atticus? – kérdeztem tőle még aznap este.

– Természetesen védek. Ne használd ezt a szót, hogy nigger, Scout. Az közönséges.
– Mindenki így mondja az iskolában.
– Mostantól kezdve eggyel kevesebben mondják így.

– Ha azt akarod, hogy ne tanuljak meg ilyen beszédet, miért küldesz iskolába?

Atticus rám nézett szelíden, és csendesen elmosolyodott. Az első napok tapasztalatai után megegyezésünk ellenére is állandóan próbálkoztam: hogyan szabadulhatnék meg az iskolába járástól – múlt szeptember óta állandóan ájulási rohamokat rendeztem, hasfájásra panaszkodtam. Még azt is megtettem, hogy egy ötcentesért Miss Rachel szakácsnéja fiának szörnyen ótváros fejéhez dörzsöltem a fejemet; hiába volt minden – nem kaptam meg tőle.

Folytattam a kíváncsiskodást. – Minden ügyvéd véd négereket, Atticus?

– Természetesen, Scout.
– Akkor Cecil miért mondta, hogy te niggereket védsz, olyan hangon, mintha legalábbis whiskyt főznél stikában.

Atticus felsóhajtott.

– Miért? Mert elvállaltam egy Tom Robinson nevű néger védelmét. A városi szeméttelp mögött lakik. Calpurnia egyházközségének tagja, és Cal jól ismeri a családot. Azt mondja, igen tiszta népek. Scout, te még fiatal vagy ahhoz, hogy megérts bizonyos dolgokat, de az emberek összevissza beszélnek a városban, hogy nem kellett volna vállalnom a védelmét. Ez különleges eset, a tárgyalás nem is lesz meg, majd csak valamikor a nyáron. John Taylor szívességéből halasztást kaptunk...

– Ha nem lett volna szabad vállalnom a védelmét, miért vállaltad?

– Több okból – mondta Atticus. – A fő ok, hogy ha nem vállaltam volna, nem járhatnék fel-emelt fejjel a városban, nem lehetnék képviselő, sőt neked és Jemnek sem mondhatnám többé, hogy valamit ne csináljatok.

– Úgy érted, hogy ha nem vállaltad volna el annak az embernek a védelmét, Jemnek és nekem nem kellene tovább hallgatnunk a szavadra?

– Igen, körülbelül úgy.

– Miért?

– Mert soha többé nem kérhetnék rá, hogy megfogadd, amit mondok neked. Nézd, Scout, munkája természeténél fogva minden ügyvéd életében van legalább egy olyan ügy, amelyet személyes ügyének tekint. Azt hiszem, az én esetemben ez az az ügy. Lehetséges, hogy erről hallasz néha majd rosszindulatú megjegyzést az iskolában, de tégy meg egy dolgot a kedvemért, nagyon kérlek: járj emelt fejjel, de az öklödet ne emeld fel. Nem számít, akárki bármit is mond: semmi ne hozzon ki a sodrodból. Próbáld meg most az egyszer, hogy a fejeddel verekedjél... jó fej az, ha még nem is akar tanulni.

– Atticus, megnyerjük ezt az ügyet?

– Nem, kis szívem.

– Akkor miért csinálod?

– Az, hogy száz évvel előbb vereséget szenvedtünk, mielőtt még a harcot elkezdtük volna, még nem ok arra, hogy ne próbáljunk győzni – mondta Atticus.

– Úgy beszélsz, mint Ike bácsi – szóltam én erre. Ike bácsi volt Maycomb megyében az egyetlen élő veterán a déliek hadseregéből. Ugyanolyan szakállat viselt, mind Hood tábornok, és erre mérhetetlenül büszke volt. Atticus, Jem és én minden esztendőben legalább egyszer meglátogattuk, és ilyenkor meg kellett csókolnom, ami rémes volt. Tiszteletteljesen hallgattuk végig, amikor Atticus kérésére Ike bácsi sorra felidézte háborús emlékeit.

– Én mondom neked, Atticus, a missouri megegyezés okozta a vesztleket, de ha még egyszer végig kellene csinálnom, ma is lépésről lépésre végigcsinálnám, mint akkor, és ezúttal mi vernénk meg őket... Amikor 1864-ben Stonewall Jackson meglátogattott, azazhogy bocsásstatok meg, fiatal barátaim, az öreg harcos akkor már az égben volt, adjon az Úr békességes nyugodalmat neki a sírjában...

– Gyere ide, Scout – mondta Atticus, és én az ölébe bújtam, fejemet az álla alá dugtam. Ő átölelt, és gyengéden ringatott. – Ma más a helyzet – mondta. – Most nem a jenikkkel harcolunk, hanem a barátainkkal. De soha ne felejtse el, hogy bármilyen keserű is a harc, akikkel szemben állunk, a barátaink, és ez az ország a mi hazánk.

Ez járt az eszemben, mikor másnap odaálltam Cecil Jacobs elé az iskolaudvaron: – Vissza vonod vagy nem?

– Próbáld meg rákényszeríteni! – üvöltötte. – Otthon hallottam, hogy szégyellheti magát a papád, és hogy azt a niggert fel kellene kötni a víztoronyra!

Meg akartam ütni, de eszembe jutott, amit Atticus mondott, leengedtem az öklöm és ott hagytam. – Scout, te gyáva nyúl, ugye elszaladsz! – kiáltotta utánam. Ez volt az első eset, hogy nem álltam oda verekedni.

Úgy éreztem, ha összeverekedek volna Cecilrel, árulója lettem volna Atticusnak. Atticus olyan ritkán kért meg akár engem, akár Jemet valamire, hogy tegyünk meg valamit a kedvéért, elviselhettem hát, hogy most gyávának nevezzenek.

Harper Lee 1960-ban megjelent könyvének főhősei Atticus, Jem és Scout. Scout a neve ellenére lány, bár nem úgy viselkedik, ahogyan elvárják tőle az 1930-as évek Alabamájában. Ez a korszak nemcsak egy gazdasági válság, hanem a faji törvények ideje. Bár a déli államokban sincs már rabszolgaság, a színes bőrűek másodrendű állampolgárok, minden térben elkülönítve élnek. A gyerekek apja, Atticus, akit gyerekei is keresztnevével szólítanak, ügyvédként elvállalja egy fekete védelmét, ezzel nemcsak az erkölcsi

Ne bántsátok!

győzelem lesz az övé, hanem mindez számtalan problémát és konfliktust is magával hoz.

De ne gondoljátok, hogy ez minden ízében szomorú történet. A főhősök fantáziáját a vesztett kutya epizódja és egy szellemtanya is izgatja. A Scout szemszögéből elmesélt történet nagyon is humoros, olykor ironikus. Ez a komplexitás, összetettség a remek regények ismérve.

És mi tagadás, a *Ne bántsátok a fekete-terigót!* egy remek és jelentős könyv. A felénk meglehetősen ismeretlen amerikai irodalom fontos, klasszikus darabja. Kiknek ajánlom?

Azoknak, akik kíváncsiak az „igazság” arcaira. Azoknak, akik szeretnék megérteni kicsit jobban az amerikai emberek gondolkodását, történelmét és világát.

És azoknak is, akik mindeközben szeretnek jól szórakozni.

Herédi Károly

Nem csak a jegesmedvéket érinti

Azonnali cselekvés a klímaváltozás ügyében

„Ez így teljesen rossz. Nekem nem kéne ma itt állnom. Az iskolapadban lenne a helyem, az óceán másik felén. És mégis mindannyian hozzám jöttök egy kis reményért? Hogy merészelitek? Elloptátok az álmaitam és a gyerekkoromat az üres szavaitokkal. És mégis, én még a szerencsések közé tartozom. Az emberek haldokolnak. Egész ökoszisztémák dőlnek össze. Egy tömeges kihalás szélén állunk. És mégis csak a pénzről meg a gazdasági növekedés meséiről tudtok beszélni.” Így kezdte beszédét a 16 éves Greta Thunberg az ENSZ nemzetközi klímakonferenciáján, ahol a világ számos országának vezetője is felszólalt.

Rövid beszédében Thunberg felelősségre vonta a világ kormányait és az eseményen résztvevőket, hogy egyáltalán nem tesznek eleget, nem hiszik el, hogy most rögtön kell cselekedni, hiába állítanak mást, hiába mondják azt, hogy hallják a segélykiáltásokat.

Mi is az az alternatív Nobel-díj?

Mivel nem minden tudományos és művészeti terület képviselői részesülhetnek Nobel-díjban (így például matematikai vagy éppen képzőművészeti Nobel-díj sincs), ezért az elmúlt évszázad során több, Alfred Nobel által hanyagolt szakterület díjáról is állították, hogy egyenrangú a Nobel-díjjal.

Ilyen például a matematikusoknak adható díjak közül a Fields-érem, a matematikai Wolf-díj és az Albert-díj. Ide sorolható a Helyes életmód díj (Right Livelihood Award), melyet olyan személyek és szervezetek kapnak meg, akik vagy amelyek a mai világproblémákra igazi alternatív válaszokat adnak, s már jelentős és távlati hatású eredményeket értek el a megvalósításban is, különös tekintettel a környezetvédelemre, az emberi jogokra, a mindennapi élet megkönnyítéséért és az élet minőségének javításáért tett erőfeszítésekre.

Van más megközelítése is az alternatív Nobel-díjnak: úgynevezett Ignobel-díjat (Ig=ignoble, méltatlan) adnak át minden évben a tudományos élet azon személyeinek, akik értelmetlen, megismételhetetlen vagy arra érdemtelen kutatásokat végeztek. Ignobel-díjat kaphatnak szervezetek is, ha a tudományos ismeretekkel szemben álló döntést hoznak. A bolondos Nobel-díjként is emlegetett gunyoros elismerést a hírek szerint a díjazottak rendszerint át is veszik. Ignobel-díjat érdemelték például *A sör, a tejföl és a fokhagyma hatása az orvosi piócák étvágyára* című kutatás résztvevői, valamint egy Kansas államban működő oktatási bizottság, mely a helyi tantervből tudatosan törölte a Darwin fejlődéstörténetét ismertető tananyagrészt. Ignobel-díjat kapott Teller Ede is „életét kitöltő erőfeszítéséért, hogy megváltoztassa a BÉKE szó jelentését”. Ezenkívül, a Szegedi Tudományegyetem docense, Dr. Tóth Ágota is megkapta ezen elismerést, melyet azzal érdemelt ki, hogy nyálkagombákat kezelte, tanulmányozta egy labirintusban.

Greta Thunberg egyike azon négy személynek, akik megkapták idén a Helyes Életért Díjat (Right Livelihood Awards), melyet alternatív Nobel-díjnak is neveznek.

A Helyes Életmód díjat azon szervezetek vagy személyek kapják, akik a mai világproblémákra, mint például az emberi jogok vagy környezetvédelem, igazi alternatív válaszokat adnak.

A 16 éves tinilányt Nobel-békédíjra is jelölték.

„Megtettesíti azt az elképzelést, hogy bárki bármit elérhet. Példája másokat is inspirál és mozgósítja az embereket az élet minden területén, hogy politikai tetteket követeljenek.” – olvasható az alapítvány közleményében.

Ki Greta Thunberg?

1. Greta Thunberg egy **16 éves svéd környezetvédelmi aktivista**, aki a globális felmelegedés és az éghajlatváltozás veszélyeire hívja fel a figyelmet.

2. Az iskolás lány 2018 augusztusában a svéd parlament elé vonult, ahol transzparensel követelte a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését Svédországban, a párizsi éghajlatvédelmi egyezményben leírtak szerint.

3. Greta augusztus óta minden pénteken a parlament előtt tüntet iskola helyett, immár sokadmagával, egészen addig, amíg Svédország nem teljesíti az egyezményben leírtakat.

4. Arra buzdít minden iskolást, hogy csatlakozzon a kezdeményezéshez, amely a **Skolstrejk för Klimatet** (Iskolai sztrájk az éghajlatért) nevet kapta, és demonstrálja egyet nem értését a világ bármely országában, a nemzeti parlament vagy helyi önkormányzat elé vonulva.

5. Több ezer gyerek csatlakozott a fiatal lány kezdeményezéséhez világszerte.

Az alvó oroszlán ébresztése

Japán támadás Pearl Harbor ellen

A japánok hadüzenet nélkül megtámadták az Egyesült Államok Pearl Harbor-i támaszpontját, ezután Amerika is belépett a II. világháborúba. A régi történelemórák nagyjából erre az összetett mondatra egyszerűsítették a kérdést. Valójában Japán hosszú éveken át dédelgette egy Amerika elleni támadásnak a gondolatát, és a másik oldal is tisztában volt vele, hogy erre sor kerül(het). Közben persze tárgyaltak, ügyelve arra, hogy semmiben se egyezzenek meg.

Japán már bő tíz évvel korábban elkezdett terjeszkedni. Lerohanta Mandzsúriát, majd Kína jelentős részét is elfoglalta, de szemet vetett Indokínára, a Fülöp-szigetekre, Indonéziára... Japán túlnépesedett, ezért új életterre, erős iparának pedig nyersanyagra volt szüksége, és ezt az környező országok leigázásával, valamint

felemelkedve éri el utazómélységét. A szóban forgó kikötőben tehát a vízfénékhez csapódva robbant volna fel. Az amerikaiak azonban figyelmen kívül hagyták, hogy nem sokkal korábban a brit légierő egy hasonló adottságokkal rendelkező kikötőben verte el a port az olasz flottán, mert merülésgátlóval látta el torperdoit. Japán is ezt tette.

Azt sem árt tudni, hogy a Hawaii-szigeteken 1939-ben már 90 000 japán élt. A hadikikötő környékén dolgozó japán halászhajók jelentéseiből a japán vezérkar a kikötő és az öböl minden négyzetméterét ismerte. Feltűnő volt, hogy a támadás során a japán harcigépek olyan biztonsággal repültek a célra, mintha hazai gyakorlóterep felett lettek volna. Ezt részben azzal lehet magyarázni, hogy a japán parasztok a hadikikötő közelében fekvő cukornád-ültetvényeken 4-5

csatahajót találat ért, kettő el is süllyedt, és megsemmisült 300 repülőgép. A japánok csak 29 repülőgépet, 4 tengeralattjárót és 64 embert veszítettek. Nagumo admirális azonban túlságosan óvatos volt, és nem indította el a támadás harmadik hullámát, így a kikötői berendezések meg az üzemanyag-tárolók épen maradtak. A japán győzelem jelentőségét nagyban csökkentette, hogy az amerikai repülőgép-hordozók a támadáskor nem horgonyoztak a kikötőben, és sértetlenül megúszták. Ebből Japánnak hamarosan komoly kára származott.

Amerikában a Pearl Harbor elleni hadüzenet nélküli támadást Franklin D. Roosevelt elnök a gyalázat napjának nevezte. Nem árt megismételni, hogy az Egyesült Államok számos figyelmeztető jelet kapott, hogy Japán katonai csapást készít elő. A hírszerzés olyan üzeneteket fejtett

Tűz, füst, roncsok... A Pearl Harbor-i kikötő a japán támadás után

az európai hatalmak gyarmatainak elfoglalásával akarta megoldani. Ennek egyetlen akadálya Amerika csendes-óceáni hadereje volt, különösen a Hawaii-szigeteken lévő Pearl Harbor támaszponton állomásozó flotta. A japán hadurak úgy döntöttek – finoman fogalmazva –, hogy elgördítik útjukból ezt az akadályt.

A hadműveletet rendkívül körütekintően tervezték meg. Félvezetés céljával nagy kerülővel, a kereskedelmi utakat messze elkerülve közelítették meg célpontjukat. Ezt az utat korábban végigjárta egy óceánjáró, és egész úton sem hajóval sem repülővel nem találkozott. Bár az amerikaiak ekkor már megfejtették a japán nagykövetség és a külügy között használt kódrendszert, és számos jel arra utalt, hogy küszöbön a japán támadás, nem tettek óvintézkedéseket. Felületesek, magabiztosak és önteltek voltak. Ráadásul meg voltak győződve, hogy repülőgépről indított torpedók nem vethetők be Pearl Harbor ellen, mert a kikötő bejárata szűk, jól védett, vize pedig mindössze 12 méter mély. A repülőgépről vízbe ejtett torpedó pedig húsz méternél mélyebbre merül, majd onnan

méter széles és 30-40 méter hosszú csapásokat vágta, amelyek a levegőből nézve hatalmas nyíljelzéseként mutattak a támadási célpontok irányába. Kezdődhetett a (halál)tánc.

A hat repülőgép-hordozóból és több hatalmas csatahajóból, valamint cirkálókból, rombolókból és ellátóhajókból álló japán csapásmérő flotta 1941. november 26-án a Kuril-szigetek térségéből a legnagyobb titokban Hawaii felé vette az irányt. December 7-én a terveknek megfelelően vasárnap reggel 7 óra 49 perckor 183 japán repülőgép intézett támadást a Pearl Harbor-i támaszpont ellen. Az elsőt nem sokkal később egy második hullám követte, az alig két órán át tartó bombázás hosszú időre akcióképtelenné tette az amerikai haditengerészetet.

Egy bomba az Arizona csatahajó löszraktárában robbant fel, a hajó ezer tengerésszel a fedélzetén süllyedt el. Nem sokkal később torpedó találat el az Oklahoma csatahajót, amely négyszáz emberrel merült el percek alatt. Mire a füstfelhők eloszlottak, 2400 amerikai halott és 1300 sebesültet számoltak össze, minden

meg, melyek háborús szándékra utaltak, meg aztán a hadüzenet nélküli támadás úgymond jellemző volt Japánra, hiszen így történt az 1904–1905. évi orosz–japán háborúban is.

Idővel számos összeesküvés-elmélet látott napvilágot azzal kapcsolatban, hogy az amerikaiak veszni hagyták Pearl Harbort azért, hogy a háborútól idegenkedő polgárságban fellángoljanak az indulatok. A kutatások szerint komoly mulasztások voltak ugyan, de egy háború kirobbanása meg a közvélemény megnyerése túl sok áldozattal járt.

Ugyanakkor ide kívánczok Jamamoto tengernagynak a Pearl Harbor-i támadás utáni kijelentése: Felélesztettük az alvó oroszlánt.

Ezzel arra célt, hogy a politikai válságot addig félvállról kezelő amerikai vezetés beindítja félelmetes hadiiparát. Márpedig a háborút nem az nyeri meg, aki többet rongál, hanem aki többet gyárt. A győzelmi mámorban úszók nem értettek egyet a bölcs hadvezérrrel. De nem sokkal később fájdalmasan rájöttek, mire gondolt.

Hamarosan elmondjuk.

Ahol életre kelnek a játékgurák

Azért szeretjük a filmeket, mert azokban minden lehetséges. Akár a játékgurák is életre kelhetnek. Nemrég arról írtunk, hogy a He-Man és társai a Mattel akciófigura-szériájaként indult, de akkora népszerűsége tett szert, hogy a nyolcvanas években rajzfilmsorozat és film is készült belőle, a tervek szerint pedig hamarosan újabb filmet forgatnak a kalandjaikról. Említhetnénk a Trollok című filmet is, amely szintén a nyolcvanas években közkedvelté vált, égnek meredő hajú, leginkább pucér kis manókról készült, de akár a Transformerst, G. I. Joe-t vagy az Én kicsi pónimat is. Az alábbiakban olyan játékokról szólunk, amelyekről már készítették filmet vagy terveznek készíteni, és amelyek megalkotóinak talán eszük ágában sem volt, hogy valaha mozgóformában, filmbe ültetve láthatják kreációikat.

A Lego-kaland fajtékokkal kezdődött

Ha építőjátékokról van szó, szinte mindenkinek kapásból a Lego jut eszébe. A Lego népszerűsége abban is rejlik, hogy az alkatrészei a kezdettől fogva egyazon rendszer elemeit képzik, így minden egyes sorozat, újonnan megjelenő készlet kompatibilis a már meglévő készletekkel. Annyira közkedvelté vált, hogy 2014-ben A Lego-kaland címmel film is készült róla, idén pedig a második részét is bemutatták. Erre aligha számított Ole Kirk Christiansen dán asztalos, amikor feltalálta a Legót. Ole szegénységben élő család tizedik gyermekeként született. 1932-ben megélhetésből kezdett el fajtékokat készíteni, miután elvesztette munkáját. Ráadásul a felesége is meghalt, így egyedül kellett nevelnie a négy fiát. Egyszer nekik készített fából egy kacsát. A gyerekeknek nagyon megtetszett, ezért úgy döntött, sorozatgyártásba kezd, felhasználva a korábbi munkájából megmaradt fát. A szorgalmát siker koronázta, hamarosan műanyag-

játékokat is elkezdett készíteni, a vállalkozása egyre nagyobb lett, és megteremtette a Legót.

A Playmobilt gyerekrajzok ihlették

Néhol már bemutatták a Playmobil-filmet is, de valójában még csak ezek után kezdik vetíteni a mozik. Elsőre sokan fanyalognak, mert úgy vélik csupán a Lego utánzásáról van szó, márpedig a Lego építőjáték, míg a Playmobil inkább szerepjáték. A Playmobil a német Hans Beck nevéhez fűződik, aki a megalkotása során fontosnak tartotta, hogy a játék ne legyen túl bonyolult, túl rugalmas, és kényelmesen elférjen egy gyermek kezében. A kinézetét gyerekrajzokra alapozta, ezért van a Playmobil-figuráknak nagy fejük és széles mosolyuk. A kezdetekben három fő kategória jelent meg: indiánok, lovagok és az építkezés témaköréhez tartozó játékok. Gyorsan hatalmas sikert arattak, és a világ számos országában elkezdődött a forgalmazásuk. Mára a Playmobil is a gyűjtők nagy kedvence. A film apropóját egyébként az is adja, hogy idén emlékezünk meg Hans Beck születésének 90. és halálának 10. évfordulójáról.

Az újabb kedvencek, a Funko Pop figurák

Nemrég arról olvashattunk, hogy a Funko Pop figurákról is filmeket terveznek. A Funko Pop figurák a kétezres években indultak hódító útjukra, és manapság nagyon népszerű ezeket gyűjteni. A Funko egy amerikai cég, amely rajongóknak, gyűjtőknek tervez és gyárt stilizált figurákat, népszerű könyvek, filmek, sorozatok, képregények, sportolók, zenészek alapján. A Funko Pop figurák jellegzetessége a nagyméretű fej, valamint néhány típusnál a rugós nyak, ami a fej mozgását, rázkódását teszi lehetővé. A gyártónak sok-sok képregényhez, filmhez és franchise-hoz vannak meg a jogai, engedéllyel rendelkezik, hogy szinte az összes világhírű filmből készítsen figurákat, legyen szó Marvel, DC, Star Wars vagy Star Trek hősökről. A filmuniverzumok tehát összemósódhatnak, és ez jó kis mókázásra nyújthat lehetőséget. A cég hivatalos kabalája egyébként Freddy Funko.

Összeállította: Lukács Melinda

Újra együtt dolgoznak

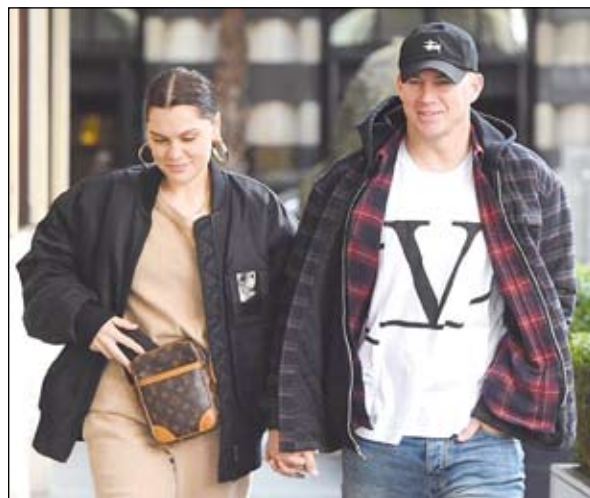
A 2007-től sugárzott *The Big Bang Theory*, azaz *Agymenők* című sorozat óriási népszerűségnek örvend azok után is, hogy idén, a 12. évaddal lezárult a történet. Sokak kedvence lett a rendkívül okos, de pont annyira furcsa Sheldon Cooper, akit Jim Parsons formázott meg, valamint Amy, aki a sorozathoz Sheldon barátnőjeként csatlakozott, őt pedig Mayim Bialik keltette életre. Jim Parsons és Mayim Bialik többször is hangoztatták, hogy nagyon szeretnek együtt dolgozni, nemrég pedig arról lehetett olvasni, hogy erre újra sor kerül. Úgy tudni, közösen találták ki az új projektjüket, ami szintén egy szituációs komédia lesz. Valójában egy korábbi BBC-s szériát, a *Miranda* sztoriját veszik elő, ami Angliában négy évadot élt meg. A főszereplőt átkeresztelték Carlára, akit Mayim Bialik alakít majd. A történet szerint a főhős egy 39 éves nő, aki az anyjának szeretne bizonyítani. Arra akar példát mutatni, hogy elég önmagunkat adnunk ahhoz, hogy boldogok legyünk. Ennek jegyében Carla a megtakarított pénzéből egy macskás kávézózt nyit. Jim Parsons a sorozat producere lesz, de a rajongók abban bíznak, hogy fel is tűnik benne. A Carla jövőre várható.

Ismét régi rockdalokat énekelt

Világhírű pop vagy R&B előadókról is gyakran derül ki, hogy bizony szeretik a rockot, kiváltképp a régebbi együtteseket, előadókat. Katy Perry nagy Queen-rajongó, Taylor Swift szereti a Rolling Stones-t, Lady Gaga egyik nagy kedvence pedig az Iron Maiden. Miley Cyrus is nagyon bírja a rockot, és ennek a koncertjein is hangot ad, időről időre eljátszik néhány rockfeldolgozást. Hallhattunk már tőle Metallica-, Led Zeppelin- és Nine Inch Nails-számokat is. Az énekesnő nemrég egy fesztiválon lépett fel, ahol ismét megmutatta a rockosabb oldalát, előadta a Pink Floydtól a *Comfortably Numbot*, valamint a Led Zeppelintől a *Black Dogot*. Miley egyébként hosszú huzavona és rövid házasság után elvált Chris Hamsworthtól. Új dalait a szakításuk is megihlette. Készülő lemeze *She Is Miley Cyrus* címmel akár még idén megjelenhet.

Bemutatta a szerelmének írt dalt

Jessie J angol énekesnő, a karrierjét dalszövegíróként kezdte. Többek között Chris Brownnak és Miley Cyrus-nak is írt zeneszámokat. Jessie J első kislemeze, a *Do It Like a Dude* 2010 novemberében jelent meg, és főleg az Egyesült Királyságban tett szert sikerre. A második kislemeze, a *Price Tag* viszont világszerte a toplisták élére repítette. Debütáló albuma, a *Who You Are* 2011 februárjában jelent meg. Ezután az énekesnő 2013-ban az *Alive*, 2014-ben a *Sweet Talker* című lemezeket adta ki, majd pedig egy kis szünetre ment. A rajongói legnagyobb öröme tavaly két lemezzel tért vissza. Egyik a *R.O.S.E.*, a másik pedig a *The Christmas Day*, amely az első karácsonyi albuma lett. A tavalyi év azért is volt jelentős Jessie J számára, mert utóbbi szakítása után ismét rátalált a szerelem, és immár egy éve Channing Tatummal alkotnak egy párt. Az énekesnő nemrég egy különleges koncertet adott, amely során egy új dalt is bemutatott, amit a szerelméhez írt. Úgy tudni, a koncerten a színész is jelen volt.

Megint életműdíjat kap

A Hollywoodba akkreditált külföldi tudósítók szövetsége nemrég bejelentette, hogy Tom Hanksnek ítélik oda a Cecil B. DeMille-díjat. A 63 éves Tom Hanks 1988-ban, a *Segítség, felnőttem!* című vígjátékban nyújtott játékáért kapta az első Golden Globe-díjat. 1994-ben a *Philadelphia*, 1995-ben pedig a *Forrest Gump* című filmekért kapott Oscar- és Golden Globe-díjat is. A színész több mint 80 játékfilmben szerepelt, köztük a *Szerlem hullámhosszán*, a *Számkivetett*, a *Terminál* és a *Ryan közlegény megmentése* című alkotásokban, de az ő hangján szólalt meg Woody is a *Toy Story*-ban. 2009-ben életműdíjjal jutalmazta az Amerikai Filmintézet, majd 2014-ben a Kennedy Center-től is megkapta a pályafutását elismerő díjat. A Cecil B. DeMille-életműdíjat 1952 óta ítélik oda, és Hollywoodban a Golden Globe gáláján kerül átadásra. Egyébként Tom Hanks-et a közönség hamarosan *Mister Rogers* egykori televíziós személyiség szerepében láthatja az *A Beautiful Day in the Neighborhood* című filmben.

Jelige: Dr. Bubó

Kedves Bizi!

Szinte még el sem kezdődött az új tanév, és én már jelentkezem is tanácsért a problémámmal kapcsolatosan. A nyáron, augusztusban, táborban voltam, és ott megismerkedtem egy helyes fiúval, aki nagyon megtetszett. Ő állandóan piszkált, beszólogatott, és gyakran kellemetlen helyzetbe kerültem miatta a többiek előtt. Cikis a dolog, mert a fiú az én iskolámba jár, csak 2 évvel idősebb nálam. Másnak nem is mondtam el a problémámat, csak a nővéremnek panaszkodtam. Szerinte azért viselkedik velem ilyen hülyén, mert tetszek neki. Véleménye szerint a fiúk már csak ilyenek, mert az oviban is annak a copfját húzgálják, aki tetszik nekik. Én nem vagyok ebben olyan biztos! Mit tehetnék, hogy megtudjam, hogy tetszek-e neki? Mert ő nekem igen.

Válasz:

Ha hiszed, ha nem, a nővéred egy nagyon régi igazságot osztott meg veled, és sokszor igaznak bizonyul, hogy a fiúk általában, még tinikorban is, úgy tudják kimutatni a szimpátiájukat, hogy piszkálódznak, meglökik a lányt, menet közben belecsípnek, és még sorolhatnám a testi közeledés agresszív formáit. Biztos vagyok benne, hogy te is és az ismerős lányok is nem egyszer megtapasztaltátok ezt az iskola folyosóin, szinte napi szinten. Miért van ez? Azért, mert nem tudják, hogyan is viselkedjenek ebben a számukra sokszor ismeretlen, új helyzetben. Egyfajta belső feszültséget éreznek, amivel nem tudnak mit kezdeni. Közel szeretnének lenni a lányokhoz, de ugyanakkor ez nagyon ciki is. Szeretnének szerelmesek lenni, de ugyanakkor szégyellik is a dolgot. Egyfajta kettősség van bennük. De közrejátszhat még egy dolog az ilyen viselkedésben. Az ismeretlen dolgoktól félünk, vagy az ilyenek miatt éppen szorongunk. A félelmet pedig sokszor támadó, agresszív viselkedéssel leplezzük. S még egy dologtól félnek, de ettől félnek a lányok is, a visszautasítástól. Ilyenkor nem egyértelmű jeleket küldenek a szimpátia felé, nem merik elárulni az érzéseiket. Hogy még bonyolultabb legyen a dolog, az egész kalamajkába még a saját kortársaik is belekeverednek. Hisz ők is rájátszanak a félelmekre. Nincs olyan generáció, amelyben ne történt volna meg, hogy agyon cikizik, állandóan piszkálják azt, aki ki meri mutatni vagy elmondja a többieknek, mit érez. Mit tehetsz? Próbáld meg beszélni a fiúval. Mondd el neki, hogyan érzel, hogy zavar a viselkedése, mert úgy látod, hogy utál téged. Nagy a valószínűsége, hogy ha látja, hogy te őt azért jobban „bírod”, mint ahogyan gondolta, felbátorodik, és felfedi, mit érez irántad. Megtörténhet az is, hogy elszégyelli magát, és lekopik rólad. Ha ez sem történik meg, még mindig ott van az a nagyon régi taktika, hogy egyszerűen nem veszel róla tudomást, ignorárod, úgy teszel, mintha ott sem lenne, így lassan, de biztosan lekopik rólad.

Jelige: Őszirózsa

Kedves Bizalmas sorok!

Nyolcadikos vagyok, és már egy jó ideje a barátnőm lett a legnagyobb gondom. Pontosabban az a tény, hogy állítólag én tetszek annak a fiúnak, akibe a barátnőm szerelmes. Tarthatatlan lett a helyzet, mert amióta újra iskolába járunk, csak veszekszünk, azt mondogatja minduntalan, hogy én vagyok a hibás azért, hogy még nem jött össze a fiúval. Én meg már milliószor mondtam neki, hogy engem az a srác nem is érdekel, nem tetszik, de nem segített. Mit tegyek, mert most már nagyon idegesít ez az egész dolog!

Válasz:

Sajnos a barátnőd nem mer szembesülni a valósággal, és ezért hibáztat. Nem akarja beismerni önmagának, hogy a fiúnak nem ő az este, nála semmi esélye sincs. Nem jött még rá arra, hogy mindegy, hogy melyik lány van a dologban, te, vagy esetleg egy harmadik lány, ő a fiúnál nem rüg labdába. Még egyszer próbáld meg beszélni vele a dologról. Nyomatékosítsd, hogy neked ez a fiú nem az eseted. Ha ez sem segít, nem marad más hátra, mint egy időre félretenni a barátságodat, mert így nem lehet jó a köztetek lévő kapcsolat. Biztos, hogy ezen a barátnődön kívül akad még más személy

is, akivel szívesen együtt vagy, és akivel megoszthatod a gondolataidat és a titkaidat. Barátkozzál másokkal is. Idővel pedig remélhetőleg a barátnőd is tisztábban látja majd a dolgokat, és helyreáll a felborult egyensúly köztetek. Ha viszont nem jönnek rendbe a dolgok, legalább tudod, hogy hányadán is állsz vele igazából.

Jelige: Cilike

Kedves Bizi! Segíts, adjál tanácsot, mit tegyek! Az anyukámról van szó, aki már hónapok óta szomorú és lehangolt. Úgy tűnik, hogy most már mosolyogni sem tud már. Biztos, hogy a hangulata nem velem kapcsolatos, hanem apukámmal, aki az utóbbi időben sokat iszik, mindig részegen jön haza. Reggelente meg rosszul van. Megtörtént, hogy meg is ütötte az anyut, amikor az mondogatta neki, hogy miért iszik. Mit tehetek, hogy segítsék neki, hogy javuljon a helyzetünk, és anyukám újra mosolyogni tudjon?

Válasz:

Kedves Cilike! Igazán súlyos gondokkal szembesülsz, és nehéz idők ezek számotokra. Sajnos, az ilyen gondokkal nem vagytok egyedül. Az alkoholizmust nem ma találták föl, hisz amióta világ a világ, rányomja bélyegét sok-sok gyerek és felnőtt életére. Az alkoholizmus betegség. Nemcsak a részeges embert betegíti meg, hanem a körülötte élőket is súlyosan megterheli. Az alkoholfogyasztásnak számos oka van, és általában elég korán érintkezésbe kerülnek vele a lányok és a fiúk is. Általában a serdülőkorban a kíváncsiság, a kortársak nyomása viszi rá az egyént, hogy elkezdje fogyasztani. Sokszor a gyerekek és a fiatalok ezt a viselkedési mintát látják a felnőttektől, általában a családban. Ha megkérdezzük a felnőtteket, hogy miért isznak, egyesek azt mondják, hogy a munkahelyi problémák miatt vagy a házastársal való problémák miatt, van aki

a bánatát szeretné gyógyítani vele, mások az anyagi gondokat hozzák fel, de vannak olyanok is, akik végső elkeseredésükben, pl. valamilyen betegség miatt nyúlnak a pohárhoz. Mivel betegségről van szó, mint minden más betegségről, ezt is kezelni kellene. Sajnos sokan akkor kérnek segítséget, amikor már az egészségük is károsodott, vagy más családi okok miatt rákényszerülnek, hogy gyógyíttassák magukat. Szakszerű segítség nélkül az alkoholbeteg egyre lejjebb csúszik a lejtőn, helyzete (a munkahelyén, a családjában stb.), valamint az egészsége egyre súlyosbodik. Az alkoholista életében a tagadás igen komoly szerepet játszik. Ha szóba kerül az ivása, az alkoholbeteg egykettőre dühbe gurul, és dühét a gyengébb családtagokon vezeti le. Az alkoholista személy nem akar szembesülni egy adott helyzettel, problémával, valamilyen nehézséggel. Szerencsétlenségéért általában másokat hibáztat. Mindig könnyebb másra áthárítani a problémát. Te gyerekként bármit teszel, a helyzetben nem tudsz változtatni. Ennek a problémának a megoldása nem a te hatásköröd. Annyit tehetsz, hogy igyekszel jól teljesíteni az iskolában, támogatást nyújtasz édesanyádnak. Anyukád biztosan boldog lesz, ha segítesz neki a ház körüli munkában, végezz el olyan dolgokat is, amikkel az anyunak örömet szerzel. Ha dühös, mérges vagy elkeseredett vagy, ne fojtsd magadba érzéseidet, beszélj ki magadból a barátnődnek, de lehet a naplódnak is, amit elkezdesz vezetni. Ne tegyél úgy, mintha minden a legnagyobb rendben lenne. Ne félj hangot adni véleményednek, kimutatni érzelmeidet. Ezzel te nem fogod mélyebbre taszítani az aput az ivászatba. Azt is megteheted, hogy az anyunak megpróbáld elmondani, hogyan érzel miatta, mit vettél észre nála, és egyenesen rákérdezhetsz arra is, hogyan tudnál te segíteni neki. Biztos, hogy konkrét választ is kapsz arra, hogyan teheted abban a pillanatban boldogabbá. A szüleid közötti problémát pedig nekik kettőjüknek kell megoldaniuk.

Kérdéseitkre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Hétköznapi dolgok, amiknek kevesen ismerik a jelentését

Mindennap használjuk őket, mindennap a kezünkbe fogjuk őket vagy csak épp ott vannak a szemünk előtt, mégsem mindig tudjuk, hogy mire is valók pontosan. Számítlan ilyen apróság létezik, mi most a néhány leggyakrabban látott tárgyat, illetve annak apró részletét szeretnénk egyszer s mindenkorra tisztázni.

Miért van lyuk a fülhallgatók alján?

A fülhallgatókon kialakított (látszólag) indokolatlan lyukak jó okkal kerültek oda, ahol vannak. Csökkentik a műanyag borításban keletkező nyomást, ezáltal pedig javul a hangminőség, és tisztább, mélyebb hangok hallatszanak.

Billentyűzettartó lábak

Az első ránézésre csak a billentyűzet minimális megemelésére szolgáló toldalékok valójában sokkal fontosabb szerepet töltenek be: kutatások kimutatták, hogy a segítségükkel csökkenthető a stressz a hosszú, számítógépes roдай munka során.

Lyukak a Lego játékokon

Ezeket a lyukakat szintén szándékosan, a gyermekeink védelme érdekében készítik. Ha esetleg egy kisgyermek lenyelné a legódarabkát és a torkán akadna, a rajta található lyukakon képes lenne annyi levegőhöz jutni, hogy ne fulladjon meg, amíg a mentők a helyszínre érkeznek.

Miért vannak „szárnyak” a dobozos üdítőkön?

Ezeket kihajtva a gyermekek könnyebben képesek megtartani a dobozt, és nem kell attól félni, hogy ha esetleg véletlenül erősebben megnyomják a csomagolást, akkor a doboz egész tartalma az arcukon vagy a ruhájukon landol.

Tudod-e?

Miért hívják egernek a számítógép egerét?

Az eger név onnan ered, hogy az első ilyen eszközök alakja a csatlakozó kábellel együtt emlékeztetett az eger nevű rágcsálóra.

A számítógépes eger (röviden eger) kézi mutatóeszköz számítógépekhez, egy kis, kézhezálló tárgy egy vagy több gombbal. Az eger belsejében található érzékelő felismeri és továbbítja a számítógép felé az eger mozgását egy sima felületen. Az eger mozgatása többnyire a számítógép képernyőjén megjelenő egermutató (általában nyíl, ritkábban programozott grafikus jel) helyzetét befolyásolja, azaz a kurzorét. Az eger a billentyűzet mellett a számítógép egyik legfontosabb beviteli eszköze. Többféle típusa van: mechanikus, görgős, hanyattéger, infra- vagy optikai és lézertechnikával működő.

Régi dolgok új funkcióban

Mindannyiunk otthonában vannak „majd jó lesz még valamire” címszó alatt elraktározott holmik, amelyeket soha nem használunk fel semmire. Egyesek azonban nemcsak összegyűjtötték ezeket a kacsákat, de rá is találtak azokra a kissé furcsa, ám kétértelmű zseniális módszerekre, amelyekkel újfént hasznosítani tudják őket a mindnapokban.

Műanyag palackból sárvédő.

Régi számítógépes egerekből készített krokodil.

Gumimellény a 21. század lovagjainak.

Régi gyerekjátékból virágtartó.

Álomharcsák és valóságtörténetek

Halottatok-e már, hogyan hangzik a leg-
 őszintébb horgászimádság? „Istenem, hadd
 fogjak akkora halat, hogy soha többé ne kelljen
 lódtanom!” Valahogy így. Mert akadnak olyan
 horgászok, akik lelkük mélyén nem tisztázták,
 mekkora az akkora. Ezért nagy hal zsákmányo-
 lását követően is fenntartják az igazság képlé-
 keny értelmezésének jogát.

A nagy halakról mesélőkkel és még nagyob-
 bakkal álmodókkal ugyanabban a világban mo-
 zognak, élnek és horgásznak azok a pecások is,
 akik nem mondanak nagyokat. Csak fognak.

Az utóbbi néhány évben ugyanis egyre-másra
 terjednek azok a hírek, amelyek hatalmas harcsák
 zsákmányolásáról szólnak. Ennek két oka van. Az
 egyik, hogy a világhálóknak köszönhetően rendkí-
 vül gyorsan áramlanak az infók, és egy-egy látvá-
 nyos fogásnak híre órákon belül körbefut(hat)ja
 a bolygót. A másik ok műszaki vonatkozású.
 Ma már rendkívül jó felszerelés áll a horgászok
 rendelkezésére. Olyan, amely hatalmas halak le-
 küzdésére is alkalmas. Édesapáinknak ez a cucc
 már rendelkezésére áll, ebből kifolyólag már mi
 ráhajthatunk a nagy halakra. De nagyapáink
 idejében meg korábban a horgászfelszerelés nem
 bírta a hatalmas halakkal való küzdelmet. A zsi-
 nórok gyengébbek és sérülékenyebbek voltak, a
 vezetőgyűrűk is jobban koptatták őket, perem-
 futó orsója csak kevés horgásznak volt, a horgok
 minősége sem volt olyan, mint a maiaké, meg
 aztán a horgásztechnikák is fejlődtek. Mindez, de
 nem csak ez hozzájárult ahhoz, hogy az utóbbi
 években akkora harcsák zsákmányolására kerül-
 jön sor, amekkorákat korábban csak álmodtak,
 és amekkorákat imádságba foglaltva kértek a

Mindenhatótól, és a lódtástól való tartózkodást
 ígérték ennek fejében.

Az álmok tőlünk távolosó vizeken kezdtek
 megvalósulni. Olaszországban a Pó és mellékfo-
 lyóinak vidékén, valamint Spanyolországban az
 Ebró vízrendszerében. Ezekről a vizekről meg
 vidékekről dióhéjban annyit kell tudni, hogy
 mindkét vidéken a harcsa tájidegen, horgászás
 végett telepítették, és nem szerepel a helyi lakos-
 ság étlapján. Erről máskor bővebben.

Most ugyanis a hazai tájakon fogott harcsa-
 hatalmasságokkal foglalkozunk, mert az utóbbi
 években horgászaink serényen írták a horgász-
 történeteknek azon fejezeteit, melyekben a
 harcsa ahelyett hogy kereket oldana, mérlegre
 került. Van egy sanda gyanúnk, hogy a sikeres
 horgászok által megfogott harcsák jóval nagyob-
 bak azoknál, amelyeket a sikertelen sporttársak
 imádságukba foglaltak. De ez csak gyanú. Amit
 a mérleg mutat, az viszont biztos.

Legtöbb hatalmas harcsát az utóbbi években
 a magyarkanizsai meg a törökkanizsai Tisza-
 szakasz adott. Hogy meddig számít magyar-
 kanizsainak és honnan törökkanizsai a szőke
 folyó, aligha érdeklí az a pecást, aki a nótabeli
 halászlégyényhez hasonlóan napról napra a vízen
 jár, valahol Magyarkanizsa alatt csorogva meg-
 akaszt egy kilencvenkilós hareszt, aztán mire
 sikerül kifárasztania meg csónakba emelnie,
 addigra a törökkanizsai hídon túlra sodorja a
 folyó. Akörül persze lehet licitálni, melyik folyó-
 szakaszt illeti a dicsőség: ahol megakasztották,
 vagy ahol csónakba emelték a halat. Csakhogy
 ez a momentum aligha érdeklí azt, aki a halat
 fogta, a kákán csomót keresés azoknak a jellem-

Időben kell elkezdni. A nemzetközi
 kutyogatóbajnokság idei versenysorozatá-
 ban a szegedi Kószó Milán a legfiatalabb
 versenyző, aki értékelhető harcsát fogott. Ez
 a moholi versenyen történt, ahol nagyapjá-
 val, Imrével alkotott csapatot. A beavatottak
 állítása szerint fogott volna Milán többet is
 meg nagyobbakat is. De a horgászáson kívül
 – amellet, hogy iskola is van a világon – ka-
 jakozásban is helyt kell állni. Kutyogatóás,
 kajak, iskola... csupa nehéz műfaj.

vonása, akiknél a nagy harcsa egyelőre az imá-
 dság képzeletvilágában lubickol.

Ugyanakkor a nagy harcsák zsákmányolá-
 sával párhuzamosan eluralkodott egy újszerű
 fényképezkedési mód. Mivel a hal kímélendő,
 rémfára nem illik akasztani. Hosszú, nehéz,
 nyálkás, csúszk és nyalklik, tehát kézben sem
 lehet tartani. Ezért a horgász gondolt egyet, és
 kinyújtózott a hal mellett. A rossznyelvek
 szerint ezt nevezik heverészsnek egy kétméte-
 res nagybajuszúval. Legyen ennyi örömük.

Žarko Čekrdžin és unokája
 a kilencvenkilóossal

Ozsvár Csongor visszaengedte
 ezt a kilencvennyolc kilóosat

Saša Bajazet és Predrag Radosavljev a világ-
 bajnokságon fogott kilencvenhárom kilóossal

Vadóc vagy jól fésült frizura? Te melyiket választod?

Ebben az időben egyformán divatosak a jól fésült, szögegyenes és a vadóc, hullámos tincsek. Bármelyiket választhatod, a siker garantált, a formázás pedig egyszerűen gyerekjáték.

Egyenes haj

Kinek áll jól?

A szögegyenes frizura hosszúkás archoz nem előnyös, ezért kerek és szögletes arcformához ajánlatos leginkább. Az oldalválaszték finomítja a vonásaidat, a középen elválasztott haj viszont keményíti.

Hogyan formázd?

A legjobb, ha először nagyjából megszáritod, majd hajvasalóval kisimítod. Ha körkefével szárítod, megemelheted a hajtöveket. Ha vékony szálú a hajad, hagyd, hogy magától száradjon meg, és csak utána használd a hajvasalót. Száritás után használj hajfénypermetet.

Top tippek

Mosáshoz válassz mélytisztító sampont. Ezt hideg vízzel öblítsd le, majd tegyél rá táp-

láló hajbalzsamot vagy kondicionálót. Ehhez a frizúrához egyforma hosszúságúra vágott tincsekre van szükség. Akkor lesz tökéletesen sima, egyenes a frizurád, ha a vasaló használatát előtte minden tincset átfésülsz.

Hullámos haj

Kinek áll jól?

A szezon hullámos frizurái lágyítják az arcformát és a vonásokat. Ha kerek arcod van, ügyelj arra, hogy ne legyenek túl göndörök az állad körüli tincsek, mert attól még kerekedőbb lesz az arcod.

Hogyan formázd?

Minél kevesebb terméket használj, nehogy elnehezüljön a frizurád. Ha hidratáló samponnal mosol hajad, nem kell balzsamot használnod hozzá. Ha a hajad hullámos, mosás után tegyél rá göndörítő hajformázót, és nyomkodva szárítsd.

Top tippek

Az arcodat keretező göndör tincseket úgy „szelídítheted meg”, ha még vizesen hullám-

csattal letűzöd őket, a tövüknél hagyd magától megszáradni, és csak utána vedd ki a csatokat. Ha egyenes, vastag szálú a hajad, mosás után töröld szárazra, majd tincsenként tekerd fel karikákra, és tűzd meg őket a fejten. Hagyd, hogy maguktól megszáradjanak, majd az ujjaiddal lazán fésüld át az egésztest. Ha „rockosabb” stílust szeretnél, ujjaiddal kicsit dörzsöld meg a tincseidet, hogy kócosabb hatású legyen a frizurád.

Öt kérdés, amit illik kerülni, mert nagyon kellemetlen helyzetekhez vezethet

A sulis közben vagy épp a hétköznapi forgatagában elhangzó rövid beszélgetések olykor kínos helyzetekhez vezethetnek. A beszélgetőpartnerek nem mindig ismerik egymás múltját és jelenét, ezért sok olyan kérdést tehetnek fel egymásnak, amit könnyen sértésként értelmezhet a partnerük. Összegyűjtöttünk néhány olyan kérdést és konkrét témát, melyet mindenképpen illik kerülni az olyan személyekkel, akiket nem ismerünk kellően.

1. Ő az anyád?

Ha nem tudod pontosan, hogy milyen kapcsolatban vannak az érintett személyek, akkor jobb nem találgatni a lehetséges opciókat. Illik kerülni az olyan kérdéseket, mint:

- Ő az anyád / nővéred?
- Rokonok vagytok?

Lehet ugyanis, hogy az idősebb testvért gondoltad az édesanyának, ilyen esetben pedig mindjárt könnyen sértésbe csap át az egyébként ártatlannak szánt kérdés, a többi, ennél is rosszabb eshetőségről nem is beszélve.

2. Mióta vagytok együtt?

Az emberek szeretnek beszélgetni a párcapcsolatokról, különösen ha nem a sajátjukról van szó. Minden kíváncsiság ellenére azonban illik elkerülni az olyan kérdéseket, mint:

- Mióta vagytok együtt?
- Házasok vagytok?

Könnyen lehet, hogy az egymással jól szórakozó emberek csak barátok, a mogorva,

rosszkedvű párok pedig épp egy nehéz időszak, például egy válás közepén járnak.

3. Mikor lesz gyereked?

Milyen más kérdést lehetne feltenni a gyerekekkel kapcsolatban, mint:

- Mikor lesz gyereketek?
- Terhes vagy?
- Fiút vagy lányt szeretnél volna?

Ezekkel a színtén ártatlannak szánt kérdéssel sem nem árt vigyázni, hiszen könnyedén kellemetlen helyzetekhez vezethetnek. Meglehet például, hogy az édesanyának nem lehet gyereke vagy az általunk terhesnek ítélt személy egyszerűen túlsúlyos.

4. Minden rendben van?

Az egészségügyi problémák tipikusan olyan dolgok, melyekről egyikünk sem szívesen beszél, ám olykor akaratlanul is a testünkön viseljük jeleiket vagy éppen kihatnak a viselkedésünkre. Épp ezért minden esetben illik kerülni az olyan tapintatlannak tűnő kérdéseket, mint:

- Hullik a hajad?
- Miért vagy sápadt?

Hasonló a helyzet a tetoválásokkal, melyek gyakran megmozgatják az emberek fantáziáját. Nem tudhatjuk azonban, hogy milyen okból készült egy-egy tetoválás, sok esetben ugyanis egy közeli rokon elvesztése vagy más hasonló, múltban történt tragédia volt a kiváltó ok. Érdemes tehát tapintatosnak lennünk akkor is, amikor valakinek a tetoválása felől érdeklődünk.

5. Miért csinálsz ezt?

Hobby – nagyszerű beszélgetésindító, mely sok ismerkedő ember számára jelenthet közös pontot. Ezzel kapcsolatban is vannak azonban olyan kérdések, melyekkel nem árt vigyáznunk, hiszen még ha nem is annak szánjuk, könnyen sértőek lehetnek. Ilyen például:

- Miért otthon töltöd a hétvégéket?
- Minek neked három kutya?
- Ilyen drága hobbi?

Az ilyen és ehhez hasonló kérdések nem a legkellemesebbek, arról nem is beszélve, hogy nem tudhatjuk, mit miért csinál valaki.

Hogyan válaszoljunk a kellemetlen kérdésekre?

Mi a teendő, ha a kellemetlen kérdés már elhangzott, és gyorsan, tapintatosan szeretnénk a partnerünk tudomására juttatni, hogy „veszélyes vizekre” tévedt? Ilyenkor a következőket tehetjük:

- gyors témaváltás
- rövid válasz
- konkrét válasz kerülése

A beszélgetőpartnerek többsége általában ebből már érti, hogy nem a legjobb kérdést tette fel, ám ha ez sem használna, akkor illedelmesen közöljük vele, hogy nem szeretnénk válaszolni a kérdésére – ez még mindig jobb választás, mint ha belebonyolódunk egy olyan témába, amiről nem szeretnénk beszélni.

Ripsz-ropsz: így lehetsz környezettudatos

Az utolsó – pesszimista jóslatok szerint az utolsó utáni – órában vagyunk, hogy tudatosan foglalkozzunk a mindennapokban a környezetvédelemmel. Az alábbi ötletek ehhez nyújtanak segítséget.

Tájékozódás és tudatosság

Az első lépés a tudatosság megteremtése. Fontos, hogy tudatosítsam magamban, mennyi erőforrást használok fel nap mint nap, milyen módon vagyok káros hatással környezetemre. Ha egy kicsit utánanéznünk, mi magunk is meg fogunk lepődni azon, akaratunkon kívül hányféle módon romboljuk környezetünket. A tájékozódás és az azt követően kialakuló tudatosság fontos ahhoz, hogy naponta döntést tudjunk hozni: mivel utazom, milyen háztartási készüléket választok, milyen technológiával fűtöm, vagy épp hűtöm a lakásomat, mit vásárolok. A tájékozottság és a tudatosság az alapja mindennek.

Spórolj a felhasznált vízzel!

Vannak olyan részei a bolygónknak, ahol a víz hatalmas kincsnek számít. Sok ember él úgy, hogy az ivóvízért hosszú kilométereket kell gyalognia, arról pedig, hogy kádban, vezetékes meleg vízzel fürödjön, már nem is álmodik.

Tedd meg hát, hogy nem zuhanyozás közben éled ki az eltitkolt énekesi ambícióidat, inkább tussolj le gyorsan, hogy vizet és pénzt spórolhass magadnak és ezzel jót tegyél a környezetteddel.

Hasonló okokból a ruháid és edényeid mosásakor is érdemes a rövidebb programokat választanod, ha pedig összegyűjtöd az esővizet, a virágaid és a kertet egyéb növényeinek öntözővizét is meg tudod oldani zölden és okosan.

Takarékoskodj az energiával!

Amikor lekapcsolod a lámpát az otthonod elhagyásakor, akkor azonnal energiát spórolhatsz meg, de tudad-e, hogy az aludobozok előállítása 95%-kal kevesebb energiát igényel, ha újrahasznosított alumíniumból készülnek? Csak egyetlen aludoboz újrahasznosítása annyi energiát takarít meg, amennyivel 3-5 órán keresztül tudnád működtetni a laptopodat!

Vásárolj körültekintően és tervezz előre!

A háztartásban keletkező hulladék legnagyobb részét az élelmiszerek és a csomagolásukhoz használt anyagok teszik ki, fontos, hogy csak azt vedd meg, amire tényleg szükséged van, és amit belátható időn belül meg is fogsz enni.

Ne vásárolj nagy mennyiségeket árucikkek-ből, csak azért, mert éppen le van értékelve. Ha nincs rá valójában szükséged, akkor a végén rád romlik és a szemetesben köt ki. Próbálj meg olyan élelmiszereket választani és vásárolni,

amelyek nem tartalmaznak mesterséges adalékanyagokat. Az organikus élelmiszerek nemcsak egészségesebbek, de elkészítésük, megtermelésük és feldolgozásuk során nem szennyezték, hanem óvták a környezetet.

Le a vegyszerekkel!

Takarításhoz használjunk olyan tisztítószereket, amelyek nem károsak a környezetünkre, felejtjük el a klórt és az ammóniát tartalmazó szereket! A legjobb helyettesítő a szódabikarbóna és az ecet, amelyek nagyon sok területen használhatók a háztartásban és természetesen lebomló szerek.

Mutass jó példát a környezettudatos életmódra!

Nem elég, hogy betartod az eddigi pontokban leírtakat, igazán azzal tehetsz sokat a környezetedért, ha a példáddal másokat is inspirálsz és arra tanítasz, hogy környezettudatosabban éljenek és óvják a környezetüket az összes általuk elérhető eszközzel.

Funny Fridge

- Hogy rakod be az elefántot a hűtőbe???
- ???
- Kinyitod a hűtőt, berakod az elefántot, és becsukod a hűtőt.
- Hogy rakod be a zsiráfot a hűtőbe???
- ???
- Kinyitod a hűtőt, kiveszed az elefántot, berakod a zsiráfot.
- A Szavannán gyűlés van, ki hiányzik???
- ???
- A zsiráf, mert az bent van a hűtőben.

Irodalomórán:

- Pistike, neked ki a kedvenc íród?
- A papám. Ő szokta írni az igazolásokat, amikor nem jövök iskolába.

Bi-bí

- Az első osztályban a gyerekek azzal dicsekednek, hogy kinek mik a szülei.
- Bi-bí, az én papám pilóta. És mit csinál a te papád?
- Bi-bí, amit a mamám parancsol.

Roszaság

- A tanító néni felszólítja egyik diákját:
- Hallom, Pisti, hogy otthon megint rossz fát tettél a tűzre!
- Tanító bácsi! Nem is igaz! Hiszen már heketek óta egyáltalán nem is fűtünk!

Léggömb

- Bácsi, kérek léggömböt!
- Elfogyott, kisfiam. Az előbb egy néni mindet megvette az unokájának.
- Hol van az a gyerek?
- Ott száll a templom felett.

Telefon

- Pistikéknél csöng a telefon, Pistike veszi fel:
- Tessék, ki az? - kérdezi suttogva.
- Jóska bácsi vagyok, apukáddal szeretnék beszélni.
- Nincs itthon, elment az erdőbe rendőrökkel.

- Akkor anyukáddal.
- Ő sincs itthon, a halászbriquéddal kotorják a halastavat.
- Akkor nagyapáddal.
- Ő sincs itthon, a kútfúrókkal merik a kutat.
- Akkor nagymamáddal.
- Ő sincs itthon, a mezőt járja szomszédokkal.
- És mond, miért beszélsz suttogva?
- Mert most meg engem keresnek.

Én húzom fel?

- Tornaöltözöben:
- Nagyon kényelmes vagy, Gabikám, igyekezz már egy kicsit, vagy talán én húzom fel a cipődet?
- Hát, szerintem szorítani fogja a tanárnő lábát.

Csőngő

- A táblánál lévő felelőt sürgeti a tanár:
- Igyekezz, fiam, mert mindjárt kicsöngetnek.
- Én is azt várom.

Segíts!

- Apuci, segíts, légy szíves! A főcit tanulom, és az istennek sem találom a Kárpátokat!
- Anyádat kérdezd, Pistike, ő pakolt a szobádban.

Rabló a baglyok között

- Három bagoly ül a fán, az egyik megszólal: Vettem egy új órát!
- Erre a másik: Én meg 64 különféle baromfit! És mind a hárman elrepültek!
- Másnap találkoznak, megszólal az egyik: ellopták az órát!
- Erre a másik: Nekem meg az állataimat!
- Megszólal a harmadik, ránéz az új órájára, és felrikkant: Úú! Már ennyi az idő? Meg kell etetnem az állatokat!!!

Mókus

- Mi az, kicsi, barna, бүdös és gőzölög???
- ???
- A mókus izzad

Mit lehet számítógépes játékokból tanulni?

- Akárhányszor zuhansz le repülővel vagy helikopterrel, az ablaküveg mindig ugyanolyan mintázatban repedezik össze.
- Ha nagyon magasból leesel, megsejtrülsz. Viszont ha vízbe ugrasz akármilyen magasságból, semmi bajod nem lesz, még akkor sem, ha a víz csak a bokádig ér.
- A világűrben a lézersugár szabad szemmel is jól elkülöníthető szakaszokban, nem túl nagy sebességgel halad, és igen éles hangja van.
- Ha a lábadra erősebb páncélzatú csizmát húzol, az a fejedre mért kardcsapások erejét is mérsékeli.
- Egy ember zsebeiben, legfeljebb háttizsákjában könnyűszerrel elfér tízféle fegyver, több láda muníció, néhány tucat rakéta, ráadásul ezek nem is akadályozzák a mozgásban.
- Ha egy nagy-nagy géppuskát tartasz a kezekben, alig tudsz vánszorogni a súlyától, de ha a válladra akasztod, előkapod a kis-kést: uccu neki! gyors vagy, mint a szélvész.
- Egy szobában csak azokat a tárgyakat tudod megérinteni, elvenni vagy megmozdítani, melyek a feladatod teljesítéséhez elengedhetetlenül szükségesek.
- Minden megölt ellenséges katonától ugyanannyi löszert vehetünk fel, függetlenül attól, hogy el sem sütötte a puskáját amíg lelőttük, vagy már egy fél órája lövöldözünk egymásra.
- Ha egy elsősegély-dobozkára rálépsz, máris meggyógyultál.
- A ló mindig lovasával egyszerre hal meg.
- Ha valaki ugrál, közben mindig nagyokat kell nyögnie minden ugráskor.
- Ha elkezded karddal csapkodni egy ház oldalát, attól egy idő múlva meggyullad a teteje.

Malac

- Az óperenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl lakott a kurta farkú malac. Felkelt a nap, fölébredt a malac, s azt mondja:
- De rohadt messze lakom!

Isten

- Két beképzelt bagoly beszélget. Az egyik megszólal:
- Az isten álmomban azt mondta, hogy én vagyok a legszebb bagoly a földön!
- Mire a másik:
- Hát én ilyet nem is mondtam!

Nem probléma

- Egy zsiráf ücsörög a fán. Arra megy egy elefánt, és megkérdezi:
- Hát te mit keresel odafent?
- Éppen cseresznyézem - feleli a zsiráf.
- De hiszen ez egy körtefa!
- Nem probléma, hoztam magammal cseresznyét!

Kedves fiam! Remélem jól vagy. Mi anyáddal megvagyunk. Örömlénk, ha kikapcsolód a gépet és lejönnél vacsorázni.

Öt kép, amivel valami nem stimmel. Kitalálod, hogy mi?

Olyan embernek tartanak téged az ismerőseid, vagy akár te önmagadat is, aki mindig odafigyel még a legapróbb részletekre is? Akkor ezeket a rejtvényeket neked találták ki. Minden rajzon egy-egy olyan hibát rejtettünk el, ami valamilyen okból kifolyólag nem egészen illik a képbe. Nincs kétségünk afelől, hogy mindegyiket megtaláljátok majd, a kérdés csak az, hogy mennyi idő alatt. Ha szeretnéid összemérni a gyorsaságodat másokkal, akkor indíts egy stoppert a telefonodon, mielőtt belekezdne a hibakeresésbe.

1. Kosárlabdameccs

2. Késés a suliból

3. Tó

4. Az ajtó

5. Síelés

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Salamoni ítélet

Gyakorta ezzel a jelzővel illetik a bölcs, megfontolt véleményt valamilyen kényes, nehéz kérdésben. Salamon az ókori Izrael királya, a zsoltárszerző Dávid király fia, aki a Szentírás szerint bölcsességével túnt ki az uralkodók közül. Úgy tartják, Isten egyszer álmában megkérdezte, mit adjon neki. Igen okosan bölcsességet kért magának, azért, hogy helyesen tudjon uralkodni. Történt egyszer, hogy egy kisfiúval két asszony járult a király elé, mindkettőt azt állította, hogy a gyermek az övé, egyikük gyermeke ugyanis nem sokkal előbb álmában meghalt. Mivel az asszonyok elbeszéléséből nem derült ki az igazság, a király parancsot adott, mondván, vágják ketté az élő gyermeket, s adják egyik felét az egyik asszonynak, a másik felét a másiknak. Erre az asszony, aki a gyermek volt, kétségbeesetten felkiáltott: „Inkább adjátok neki a gyermeket, de ne öljétek meg!” A másik viszont kárörvendve szólott: „Ne legyen se az anyém, se a tiéd, vágják ketté!” Erre a bölcs Salamon intett, hogy adják oda az első asszonynak a gyermeket, mert ő az igazi anyja! A zsidó nép pedig csodálta a király bölcsességét, melynek híre évezredek után is fennmaradt.

Mikor rokon a rokon?

Ha felnőtt származásuk vonalán az ötödik nemzedékkel bezárólag közös ős fordul elő: nagyszülők, dédsülők, üksülők és szépszü-lők. Oldalágon ennek megfelelően a testvérek, I., II., III. és IV. rendű unokatestvérek.

Betűjáték

SPÁRGA	.....	.....
MEGAFON	.....	.....
RINGÓ	.....	.....
BUNDA	.....	.....
FIÓKA	.....	.....

Csak egyetlen betűt kell kivenned a szavakból ahhoz, hogy újakat kapj. A kiemelt betűkből egy női becenévnek kell kialakulnia. Az új szavakat írd a jobb oldali vonalakra, a kiemelt betűket pedig a középső oszlopba.

Megoldások: Öt kép, amivel valami nem stimmel: 1. Kosárlabdameccs: A két csapat egy focilabdával kosarazik. 2. Késés a suliból: A szótáji terem ajtaján a kilincs azon az oldalon van, ahol az ajtó rögzítve van. 3. Tó: Az egyik madárnak nem látszik a tükröképe a tó felületén. 4. Az ajtó: Nem található kulcslyuk az ajtón. 5. Síelés: Az egyik srác siszemüveg helyett üszöszemüveget visel. Betűjáték: Panni

Táplál-e a víz?

Az ivóvízben fontos ásványi tápanyagok vannak. Az ember napi 600–800 milligrammos kalciumszükségletének legnagyobb részét innen kapja. Keménységétől függően, tartalmaz literenként akár néhány száz milligramm kalciumot és mellette 40-50 milligramm magnéziumot. A szervezet vasellátásában nem jelentéktelen a vízzel bejutó vas sem, bár mennyisége általában nem haladja meg a szükséglet tizedrészét.

A vízzel ugyan nem lehet jóllakni, de a benne oldott anyagok „táplálékul” is szolgálnak. Pontosabban szólva: biztosítják a szervezet életműködését, így például a jó hiánya a pajzsmirigy csökkent működéséhez, állományának megduzzadásához, golyvához és az ezzel járó általános anyagcsere zavarokhoz, növekedési és szellemi elmaradottsághoz vezet. Mivel a jóhiány-golyvát a felvett jó mennyiségének elégtelensége okozza, a jó pedig a talajból az ivóvízzel és a táplálékkal kerülhet be a szervezetbe, az egy adott területen rendszeresen jelentkező golyvát a talaj jódszegénységének rovására kell írni. Ezeket a vidékeken a konyhasó jódozásával lehet ezt az elváltozást megszüntetni.

A mikrogrammnyi jódszükséglet kielégítésében a víz elsőrendű fontosságú. A felszínközeli rétegekből a növények is vesznek fel jódot, ezért a szervezet a szükségletét e másik forrásból is fedezni tudja.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Találd meg a macskát
a képen!

Akinek volt macskája, az tudja, hogy a cicák a rejtőzködés nagymesterei. Nincs olyan apró doboz, olyan magas polc és olyan szűk hely, ahova be ne férnének vagy fel ne másznának. A legérdekesebb, amikor a macsek igazából nem is bújnak el, csak nindzsaként olvad bele a környezetébe – épp ahogy a lenti képen. Lássuk, te megtalálsz-e, hol alszik a macska?

Ha tudjátok a választ, mielőbb – legkésőbb pedig október 2-áig – küldjétek el címünkre.

Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, de egyszerűbb, ha a választ a joapajtas.szerk@magyarszo.com e-mail-címünkre külditek.

A nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímeket. Köszönjük!

Tini és Ifjúsági énekes tehetségkutató verseny

AUDICIÓ

Nagy lehetőség a tehetségüket megmutatni kívánó fiataloknak!
Jelentkezz!!!!

A pályázat és a bejelentkezési lap a www.szirmai.org honlapon található!

Érdeklődni: a 063/844-999-8-as telefonon vagy a tinfeszt@gmail.com

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter**
- Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza
- Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben)
- Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs